

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาในครั้งนี้เป็นการสร้างแบบวัดความมีวินัยในตนเองของข้าราชการ
ตำรวจ จังหวัดปัตตานี ซึ่งผู้วิจัยได้เสนอเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

ความหมายจริยธรรม

ขอบข่ายของจริยธรรม

ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรม

พฤติกรรมทางจริยธรรม

การวัดจริยธรรม

วิธีสร้างแบบวัดจริยธรรม

ความมีวินัยในตนเอง

จริยธรรมกับตำรวจ

เกณฑ์ปกติ (Norms)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ความหมายจริยธรรม

คำว่าจริยธรรม (Morality) เป็นคำที่มีความหมายกว้างที่สุดในบรรดาคำที่
เกี่ยวกับกฎเกณฑ์ของความประพฤติมนุษย์ มีผู้ได้ให้ความหมายของคำว่า “จริยธรรม”
ไว้หลายท่านด้วยกัน ตามความหมาย คำว่า “จริยธรรม” แยกออกเป็น “จริย + ธรรม” คำว่า
“จริยะ” หมายถึงความประพฤติ หรือกิจที่ควรปฏิบัติ ส่วนคำว่า “ธรรม” มีความหมาย
หลายอย่าง เช่น คุณความดี หลักคำสอนของศาสนา หลักปฏิบัติ เมื่อนำคำทั้งสองมารวม
กันเป็น “จริยธรรม” จึงได้ความหมายตามตัวอักษรว่า “หลักแห่งความประพฤติ” หรือ
“แนวทางของการประพฤติ” (พระเมธีธรรมาภรณ์, 2534 : 74)

สาโรช บัวศรี (อ้างถึงใน กรมตำรวจ, 2539 : 145) กล่าวว่าจริยธรรม คือ
แนวทางในการประพฤติตนเพื่ออยู่กันได้อย่างร่มเย็นในสังคม

ก่อน สวัสดิ์พาณิชย์ (อ้างถึงใน กรมตำรวจ , 2539 : 145) อธิบายว่า จริยธรรมคือ ประมวลความประพฤติ และความนึกคิดในสิ่งที่พึงงามเหมาะสม

ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2524 ข : 13) ให้ความหมายว่า หมายถึง ลักษณะทาง สังคมหลายลักษณะของมนุษย์ และมีขอบเขตรวมถึงพฤติกรรมทางสังคมประเภทต่างๆ ด้วย จริยธรรมเป็นความสำนึกที่บุคคลมีในเรื่องความดีความชั่ว ความถูกต้องความผิด ความ ยุติธรรม และไม่ยุติธรรม ลักษณะพฤติกรรมของคนเราที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรมจะมีคุณ สมบัติประการใดประการหนึ่งในสองประเภทคือ เป็นลักษณะที่สังคมต้องการให้มีอยู่ใน สังคมนั้น คือ เป็นพฤติกรรมที่สังคมนิยมชมชอบ ให้การสนับสนุน และผู้กระทำส่วนมาก เกิดความพอใจว่าการกระทำนั้นเป็นสิ่งที่ถูกต้องเหมาะสม ส่วนอีกประการหนึ่งคือลักษณะที่ สังคมไม่ต้องการให้มีอยู่ในสมาชิกในสังคม เป็นการกระทำที่สังคมลงโทษหรือพยายามกำจัด และผู้กระทำพฤติกรรมนั้น ส่วนมากรู้ดีว่าเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้องและไม่สมควร ฉะนั้นผู้ที่มี จริยธรรมสูง คือ ผู้ที่มีลักษณะพฤติกรรมประเภทแรกมากและประเภทหลังน้อย

พนัส หันนาคินทร์ (2523 ข : 122) ได้พูดถึงความหมายของ จริยธรรมว่าเป็น คุณสมบัติทางความประพฤติ (Conduct) ที่สังคมมุ่งหวังให้สมาชิกของสังคมนั้นประพฤติ ตามจริยธรรมเกี่ยวข้องโดยตรงกับความถูกต้องในความประพฤติ หมายความว่า การกระทำ โดยเสรีในขอบเขตมโนธรรม อันได้แก่ ความสำนึกในความบังควรจะกระทำหรือเป็นหน้าที่ ของสมาชิกแต่ละคนในสังคม ความเปลี่ยนแปลงทางด้านจริยธรรม ย่อมเกิดขึ้นได้เสมอตาม สภาวะการณ์ของการดำเนินชีวิต ทำให้ทัศนคติเดิมของคนที่มีต่อจริยธรรม ได้รับการพิจารณา ใหม่ เกิดแนวคิดใหม่จริยธรรมเดิมอาจเปลี่ยนแนวทางหรือได้รับการเพิ่มเติม เพื่อความ สอดคล้องและเหมาะสมกับสภาวะการณ์ใหม่ อันเปลี่ยนแปลงแล้วนั้น

พระราชวรมุณี (อ้างถึงใน กรมตำรวจ , 2539 : 145) อธิบายว่า จริยธรรม หมายถึง สิ่งที่สามารถทำได้ในทางวินัย จนเกิดความเคยชิน มีพลังใจมีความตั้งใจแน่วแน่ จึงต้อง อาศัยปัญญา ปัญญาอันเกิดจากความศรัทธาเชื่อถือผู้อื่น ในทางพุทธศาสนาสอนว่า จริยธรรม คือการนำความรู้ความจริง หรือกฎธรรมชาติ มาใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการ ดำเนินชีวิตที่พึงงาม

สุมน อมรวิวัฒน์ และทิสนา แคมณี (2530 : 176) ได้ให้ความหมายของ จริยธรรมไว้ว่า คือแบบแผนของความประพฤติที่ยึดมั่นของศีลธรรม ลักษณะที่แตกต่าง ระหว่างศีลธรรมและจริยธรรมก็คือ ศีลธรรมเป็นหลักการของคุณงามความดีที่มนุษย์ยึดถือ

ปฏิบัติอิงหลักศาสนาและมีลักษณะสากล ส่วนจริยธรรมนั้นแม้จะมีความหมายบางส่วน คล้ายคลึงกับคำว่าศีลธรรม แต่มักเป็นคำที่ใช้ในสาขาวิชาพฤกษศาสตร์ เน้นลักษณะของ ความประพฤติที่สังคมนิยมชมชอบว่าถูกต้องและเหมาะสม

โคลเบอร์ก (Kohlberg , 1975 : 673 อ้างถึงใน จินดา นิลเยี่ยม , 2534 : 12) มีความ เห็นว่า จริยธรรมไม่ได้หมายความถึงการกระทำที่สังคมเห็นว่าดีหรือถูกต้อง แต่เป็นสิ่งที่ ทุกคนควรเลือกกระทำในการตัดสินใจขัดแย้งที่เกิดขึ้น โดยยึดหลักความยุติธรรม (Principle of justice) เป็นแกนกลางใช้ตนเองตัดสินใจว่า อะไรดี อะไรชั่ว นั่นคืออะไรก็ตาม ที่ทำลงไปแล้วตนเองและผู้อื่นเดือดร้อนถือว่าเป็นความชั่ว

เพียเจต์ (Piaget , 1960 : 1) กล่าวว่า จริยธรรมเป็นลักษณะประสบการณ์ของ มนุษย์ และหน้าที่เกี่ยวกับกฎเกณฑ์ในการให้ความร่วมมือ การจัดเตรียมทางสังคมในเรื่อง ความสนใจและอนามัย ความสัมพันธ์ร่วมกันในรูปของการกระทำและสิทธิ

บราวน์ (Brown.n.d อ้างถึงใน ทวีรัตน์ นาคเนียม, 2530 : 16) นักจิตวิทยา สังคมอธิบายความหมายของจริยธรรมว่าเป็นระบบของกฎเกณฑ์ต่างๆ ที่บุคคลใช้ในการแยก การกระทำที่ถูกต้องออกจากการกระทำที่ผิด จริยธรรมของบุคคลอาจเปลี่ยนแปลงได้เองตาม ธรรมชาติ เนื่องจากสาเหตุอย่างน้อย 3 ประการ คือ เปลี่ยนเพราะความขัดแย้งที่เกิดขึ้น ภายในจิตใจของบุคคล เปลี่ยนเพราะบุคคลได้รับอิทธิพลของจริยธรรมจากสังคมอื่น และ เปลี่ยนเพราะบุคคลไปอยู่ในสถานการณ์ที่แปลกและใหม่

จากความหมายของจริยธรรมดังกล่าว สรุปได้ว่า จริยธรรมเป็นแนวทาง ประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ดี ที่งาม รวมทั้งความรู้สึกผิดชอบชั่วดี ของบุคคลที่เหมาะสมกับ ความต้องการของสังคม เพื่อบรรลุถึงสภาพชีวิตที่มีคุณค่าอันพึงประสงค์ของตนและสังคม

ขอบข่ายของจริยธรรม

คณะกรรมการโครงการศึกษาจริยธรรมไทยได้สรุปค่านิยมจริยธรรม ตามแนว ปรัชญาและวัฒนธรรมไทยออกเป็น 4 ระดับใหญ่ ๆ คือ(สงบ ลักษณะ, 2524 : 33)

ระดับ 1 การกระทำหรือไม่กระทำสิ่งใดเพื่อผลประโยชน์บางประการของตน เองหรือเพื่ออัตรา

ระดับ 2 การกระทำหรือไม่กระทำสิ่งใดเพื่อผู้อื่นในสังคมแคบ ๆ เช่น ญาติ
พี่น้อง เพื่อนสนิท

ระดับ 3 การกระทำหรือไม่กระทำสิ่งใดเพื่อประโยชน์ของสังคมส่วนใหญ่ เช่น
ชุมชน ประเทศชาติหรือมนุษยชาติ

ระดับ 4 การกระทำหรือไม่กระทำสิ่งใดเพื่อความถูกต้องดีงามอันเป็นอุดมคติ
หรืออุดมการณ์ในจิตใจที่เรียกว่าทำความดี เพราะอยากทำหรือทำความดีเพื่อความดี

ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2524 ก : 2-3) กล่าวว่า ลักษณะต่าง ๆ ของมนุษย์ที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรมนั้นแบ่งได้เป็น 4 ประเภท ดังนี้

1. ความรู้เชิงจริยธรรม หมายถึง การมีความรู้ไว้ในสังคมของตนนั้นถือว่าการกระทำชนิดใดดีควรกระทำ และการกระทำชนิดใดเลวควรงดเว้น ลักษณะและพฤติกรรมประเภทใดเหมาะสมหรือไม่เหมาะสมมากน้อยเพียงใด ความรู้เชิงจริยธรรมหรือความรู้เกี่ยวกับค่านิยมของสังคมนี้ขึ้นอยู่กับ อายุ ระดับการศึกษา และพัฒนาการทางสติปัญญาของบุคคลด้วย ความรู้เกี่ยวกับกฎเกณฑ์ทางสังคมและศาสนา ส่วนใหญ่เด็กจะเริ่มรู้ตั้งแต่เกิดโดยในช่วง 2-10 ปี จะได้รับการปลูกฝังค่านิยมเหล่านี้

2. ทักษะเชิงจริยธรรม หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลเกี่ยวกับลักษณะนั้น ๆ ทักษะเชิงจริยธรรมของบุคคลส่วนมากจะสอดคล้องกับค่านิยมของสังคมนั้น แต่บุคคลบางคนในสถานการณ์ปกติอาจมีทัศนคติต่างไปจากค่านิยมของสังคมก็ได้ ทักษะเชิงจริยธรรมนั้นจะรวมทั้งความรู้และความรู้สึกในเรื่องนั้น ๆ เข้าด้วยกัน ฉะนั้นทัศนคติจึงสามารถทำนายพฤติกรรมเชิงจริยธรรมได้มากกว่าการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมเพียงอย่างเดียว ทักษะเชิงจริยธรรมของบุคคลนั้น ในช่วงเวลาหนึ่งอาจเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมได้

3. เหตุผลเชิงจริยธรรม หมายถึง การที่บุคคลใช้เหตุผลในการเลือกที่จะกระทำหรือเลือกที่จะไม่กระทำพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง ในสถานการณ์นั้นๆ เหตุดังกล่าวช่วยให้ทราบเหตุจูงใจที่อยู่เบื้องหลังการกระทำของบุคคล ซึ่งการกระทำบางอย่างอาจขัดกับความรู้สึกของบุคคลส่วนใหญ่ ทั้งนี้ขึ้นกับเหตุผลและสถานการณ์เป็นสำคัญ

4. พฤติกรรมเชิงจริยธรรม หมายถึง การที่บุคคลแสดงพฤติกรรมที่สังคมนิยมชมชอบหรืองดเว้นการแสดงพฤติกรรมที่ฝ่าฝืนกฎเกณฑ์หรือค่านิยมในสังคมนั้น พฤติกรรมที่สังคมยอมรับ เช่น การให้ทาน การเสียสละ ซื่อสัตย์ ไม่เอารัดเอาเปรียบผู้อื่น การช่วยเหลือผู้อื่น เป็นต้น และในทางตรงข้ามเป็นพฤติกรรมที่สังคมไม่ยอมรับควรงดเว้น

นอกจากนี้ ดวงเดือน พันธุนาวิณ ยังได้แบ่งลักษณะของจริยธรรมดังกล่าว ออกเป็น 2 ด้าน ดังนี้

1. ด้านเนื้อหาของจริยธรรม คือสิ่งที่แต่ละสังคมหรือหมู่เหล่าอบรมสั่งสอนลูกหลานของตนว่าทำสิ่งนั้นดี ทำสิ่งนี้ไม่ดี ซึ่งจะปรากฏในรูปของการให้ความรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมที่ทำแล้วผู้ทำจะได้รับการสรรเสริญและส่งเสริมจากสังคมและพฤติกรรมที่ทำแล้วจะถูกสังคมลงโทษ เป็นเนื้อหาความรู้ทางศาสนา ทางกฎหมายและระเบียบประเพณีของหมู่เหล่า อาจอยู่ในรูปค่านิยมของสังคม หรือทัศนคติของบุคคลและในรูปของบุคลิกภาพที่เกี่ยวกับ คุณธรรมและประทุษกรรมต่าง ๆ เช่น ความเอื้อเฟื้อ ความก้าวร้าว สันโดษ อิทธิบาท 4 ฯลฯ ด้านเนื้อหาทางสังคมนี้แต่ละสังคมอาจแตกต่างกันได้มาก สิ่งที่สังคมหนึ่งว่าดีควรทำ อีกสังคมหนึ่งอาจไม่สนับสนุน เพราะเห็นเป็นสิ่งไม่จำเป็นหรือน่ารังเกียจ

2. ด้านโครงสร้างของจริยธรรม ได้มีการสร้างหลักหรือจัดตั้งจริยธรรมเป็นประเภทต่าง ๆ หลักหรือประเภทที่ใช้นี้จะแสดงถึงความเจริญทางจริยธรรมเป็นขั้น ๆ ไป ตั้งแต่ขั้นต่ำสุดไปจนถึงขั้นสูงสุด การพิจารณาจริยธรรมทางด้านโครงสร้างนี้ยึดเหตุจูงใจในการเลือกกระทำเป็นสำคัญ และเกิดจากการพิจารณาว่า การรู้การคิดของมนุษย์นั้นมีโครงสร้างเช่นกัน ตัวอย่างเช่น ทฤษฎีพัฒนาการทางการรู้คิดของเพียเจต์ กล่าวคือ มีผู้คาดว่าจริยธรรมของบุคคลนั้นมีบางส่วนที่ขึ้นอยู่กับความรู้คิดของบุคคล ดังนั้นจริยธรรมทางด้านนี้จึงมีโครงสร้างด้วย เพียเจต์เป็นผู้ริเริ่มความคิดนี้ และโคลเบอร์กได้ขยายความคิดนี้ออกไป จาก 3 ถึง 6 ขั้น และครอบคลุมการบรรลุวุฒิภาวะทางจิตใจที่สูงกว่า ลักษณะทางด้านโครงสร้างของ จริยธรรมนี้คือการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม (Lickona, 1976 : 10) ดังกล่าวมาแล้ว

ซาโรช บัวศรี (รายงานสัมมนาจริยธรรมในสังคมไทย, 2522 : 18) กล่าวว่า จริยธรรมมีโครงสร้างสำคัญอย่างน้อย 2 ข้อ คือ

1. ศีลธรรม (Moral Value) สิ่งที่ไม่ควรปฏิบัติ
2. คุณธรรม (Ethical Value) สิ่งที่เราควรปฏิบัติ

จากขอบข่ายของจริยธรรมดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า ขอบข่ายของจริยธรรมอาจมองในด้านความรู้ ทัศนคติ เหตุผลและพฤติกรรมหรือด้านเนื้อหาและโครงสร้างบางท่านมองในด้านศีลธรรมและคุณธรรม

ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรม

นักทฤษฎีจริยธรรมบางท่านเชื่อว่าสังคมมีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อพัฒนาการทางจริยธรรมของบุคคล โดยเชื่อว่าคนต่างกลุ่มและต่างสังคมย่อมก็มีจริยธรรม ที่แตกต่างกันแต่นักทฤษฎีอีกพวกหนึ่งก็เชื่อว่าความเจริญทางด้านจิตเจ้านั้นแฝงอยู่ในตัวของบุคคลตั้งแต่แรกเกิดและเมื่อเติบโตขึ้นลักษณะทางจริยธรรมของบุคคลนั้นก็ก็จะปรากฏให้เห็นเด่นชัดและเปลี่ยนแปลงไปตามสถานการณ์ของสิ่งแวดล้อม ซึ่งมีอิทธิพลในการถ่วงหรือระงับพัฒนาการนี้หรือในทางตรงข้ามอาจมีอิทธิพลในการเร่งพัฒนาการทางจริยธรรมได้ ฉะนั้นนักทฤษฎีประเภทนี้เชื่อว่าพัฒนาการทางจริยธรรมของมนุษย์มีแนวทางและขั้นตอนที่เป็นสากลซึ่งสามารถศึกษาได้ในสังคมต่างๆ และความแตกต่างของพัฒนาการทางจริยธรรมของคนในสังคมเดียวกันย่อมคล้ายคลึงกับความแตกต่างของคนที่อยู่ต่างสังคมด้วย ซึ่งผู้ที่มีแนวความคิดในทฤษฎีพัฒนาการทางความคิด (Cognitive Development Theory) ทฤษฎีนี้มีความเชื่อว่า

1. พัฒนาการทางจริยธรรมมีโครงสร้างของความคิดเป็นพื้นฐานและประกอบด้วยเหตุผลเชิงจริยธรรม
2. จริยธรรมเกิดจากแรงจูงใจเบื้องต้น คือ การได้รับการยอมรับ การรู้ว่าตนเองมีความสามารถ เคารพตนเอง รู้จักตนเองอย่างแท้จริง
3. พัฒนาการทางจริยธรรมมีความเป็นสากลทุกวัฒนธรรม
4. บรรทัดฐานเบื้องต้นทางจริยธรรมเกิดจากการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมระหว่างบุคคลกับคนอื่น
5. อิทธิพลของสิ่งแวดล้อมต่อพัฒนาการทางด้านจริยธรรมถูกกำหนดโดยสิ่งเร้าทางสังคมและความคิดที่เกิดขึ้นในช่วงพัฒนาการของเด็ก (Kohlberg . 1976 : 48 อ้างถึงใน ทวีรัตน์ นาคเนียม, 2530 : 20)

ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของเพียเจต์

เพียเจต์ เป็นนักจิตวิทยา ซึ่งคำนึงถึงความสามารถในการใช้สติปัญญาในรูปแบบต่างๆ ของมนุษย์ ดังนั้นการมองประเด็นต่างๆ จึงมักเอาเรื่องของความสามารถทางการคิดมาเป็นแกน ในแง่พัฒนาการทางจริยธรรม เพียเจต์เป็นผู้ริเริ่มแนวความคิดที่ว่าพัฒนาการทางจริยธรรมของมนุษย์นั้นย่อมขึ้นอยู่กับความฉลาดในการที่จะรับรู้กฎเกณฑ์และ

ลักษณะต่างๆ ทางสังคมพัฒนาการทางจริยธรรมของบุคคลจึงขึ้นอยู่กับพัฒนาการทางสติปัญญาของบุคคลนั้น (ดวงเดือน พันธมนาวิน และเพ็ญแข ประจันปัจจนิก, 2520 : 39 - 40)

เพ็ญแข มีความเชื่อว่า เด็กทุกคนเมื่อสามารถรับรู้สภาพแวดล้อมได้แล้ว จริยธรรมก็จะพัฒนาตามขึ้นมา ส่วนการรับรู้ถึงพัฒนาการนั้น ว่ามีมากน้อยแค่ไหนก็ต้องอาศัยการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม เป็นตัวบ่งชี้ นอกจากนี้การให้เหตุผลเชิงจริยธรรมยังมีความสัมพันธ์กับพัฒนาการด้านอื่นๆ ของบุคคลด้วย โดยเฉพาะพัฒนาการทางสติปัญญาและอารมณ์

ลำดับขั้นการตัดสินใจเชิงจริยธรรมของเพ็ญแข

เพ็ญแข เป็นผู้แบ่งลำดับขั้นการตัดสินใจเชิงจริยธรรมเป็น 3 ขั้น คือ (ดวงเดือน พันธมนาวิน และเพ็ญแข ประจันปัจจนิก, 2520 : 35 - 40)

1. ขั้นก่อนจริยธรรม (Premoral) เริ่มตั้งแต่แรกเกิดจนถึง 2 ขวบ ในขั้นนี้พัฒนาการทางสติปัญญาของเด็กยังไม่ดีพอ ความสามารถในการรับรู้สิ่งแวดล้อมอยู่ในวงจำกัด ขาดรายละเอียดมีความต้องการทางร่างกาย ซึ่งปรารถนาจะได้รับการตอบสนองโดยไม่คำนึงถึงเหตุผล ไม่คำนึงถึงกาลเทศะ หรือข้อจำกัดในการตอบสนองใดๆ ทั้งสิ้นและเมื่อเด็กสามารถพูดได้สามารถเข้าใจภาษาจากผู้ใกล้ชิด ได้รับรู้เรื่องต่างๆ ความสามารถในการรับรู้สภาพแวดล้อมและบทบาทของตนเองต่อบุคคลอื่นจะมีมากขึ้นและขณะเดียวกันภาษาพูดก็ถูกใช้เป็นเครื่องมือประกอบเพื่อให้ความต้องการของตนเองได้รับการตอบสนองอย่างมีประสิทธิภาพอีกทางหนึ่ง

2. ขั้นยึดคำสั่ง (Heteronomy) เด็กมีความคิดว่ากฎระเบียบเป็นสิ่งที่แน่นอนตายตัวและสมบูรณ์ โดยเชื่อว่ากฎระเบียบต่างๆ เหล่านี้ถูกสร้างโดยผู้ใหญ่หรือผู้มีอำนาจหรือพระเจ้าซึ่งไม่มีใครสามารถเปลี่ยนแปลงได้ การพิจารณาปัญหาทางจริยธรรมของเด็กในวัยนี้จะยึดเอาผลที่เกิดตามมาเป็นหลักพื้นฐานในการพิจารณา เด็กที่อยู่ในขั้นนี้มีอายุต่ำกว่า 10 หรือ 11 ปี

3. ขั้นยึดหลักแห่งตน (Autonomy) เด็กโตจะมองสิ่งต่างๆ อย่างมีความสัมพันธ์กันมากขึ้น กฎระเบียบต่างๆ สามารถเปลี่ยนแปลงได้ถ้าทุกคนตกลงยอมรับการเปลี่ยนแปลงนั้น กฎระเบียบต่างๆ ไม่ใช่สิ่งที่ต้องปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัดและสมบูรณ์ แต่กฎระเบียบต่างๆ เป็นเพียงเครื่องมือที่มนุษย์ใช้เพื่อความร่วมมือที่ยาวนานซึ่งกันและกัน การพิจารณา

ปัญหาทาง จริยธรรมของเด็กในวัยนี้ จะยึดเอาเจตนาหรือความมุ่งหมายของการกระทำเป็น หลักพื้นฐานในการพิจารณาปัญหาทางจริยธรรม เด็กที่อยู่ในชั้นนี้มีอายุมากกว่า 10 ปีขึ้นไป

เพียเจต์ เชื่อว่าการที่เด็กพัฒนาจากขั้นยึดที่เด็กได้สัมผัสกับสภาวะรอบตัว กว้างขวางขึ้นไปอีกระดับหนึ่ง การที่มีบทบาทในกลุ่มเพื่อนในกลุ่มคนในสังคม ประกอบ กับพัฒนาการทางสติปัญญาก็มีมากขึ้นตามวุฒิภาวะสิ่งเหล่านี้จะทำให้เด็กสามารถใช้สติ ปัญญาและประสบการณ์ของตนเอง วิเคราะห์ปรากฏการณ์ต่างๆ จนในที่สุดเด็กจะได้ข้อ สรุปรูปต่างๆ ที่เป็นหลักการในใจของเด็กเอง โดยเฉพาะในแง่ความยุติธรรม อันหมายถึง ความเท่าเทียมกันของบุคคล การแลกเปลี่ยนช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน

ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจันปัจจนึก (2520 : 39 – 40) กล่าวว่าใน ชั้นนี้ถ้าเด็กได้มีโอกาสสัมผัสกับสังคมที่กว้างขวางมากขึ้นได้รับประสบการณ์มากขึ้น ความเป็นไปได้ในการพิจารณาจริยธรรมในชั้นตอนนี้จะมีมากขึ้นเช่นกัน ในทางตรงกันข้าม เด็กที่ได้รับการบีบคั้นอย่างผิดปกติจากผู้ใกล้ชิดจากผู้เลี้ยงดูหรือสังคมหรืออาจเกิดการขาด ประสบการณ์ในกลุ่มเพื่อนก็ได้ ซึ่งอาจทำให้พัฒนาการทางจริยธรรมติดอยู่แค่ขั้นที่ 2 เพราะ เกิดภาวะชะงักงัน อันเนื่องมาจากสภาพแวดล้อมที่ถูกบังคับดังกล่าว

ในการวัดความสามารถดังกล่าวในการตัดสินเชิงจริยธรรมของเด็ก เพียเจต์ได้ พิจารณา 2 ขั้นหลังคือ ขั้นยึดคำสั่งและขั้นยึดหลักแห่งตน

ขั้นยึดคำสั่งคือการตัดสินเชิงจริยธรรมขึ้นต้นเกี่ยวกับสิ่งที่เห็นได้ชัดเจนและ ตัดสินลงไปว่าผิดหรือถูก เราจะดูที่ปริมาณผลเสียหายอันเกิดจากการกระทำของบุคคลหนึ่ง ถ้าการกระทำของเขาก่อให้เกิดผลเสียหายมาก ความผิดก็มากตามไปด้วย

ขั้นยึดหลักแห่งตน เด็กจะพัฒนาขึ้นจนเชื่อว่ากฎเกณฑ์ต่างๆ เกิดจากการตกลง กันของบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป และอาจเปลี่ยนแปลงได้ตามความจำเป็น การตัดสินว่าการ กระทำใดผิดการกระทำใดถูกจะพิจารณาที่เจตนาหรือจุดมุ่งหมายของการกระทำเป็นหลัก ผลเสียหายมากที่เกิดจากเจตนาดีย่อมเป็นความผิดน้อยกว่าผลเสียหายน้อยหากเกิดจาก เจตนาไม่ดี

ตัวอย่างเช่น เมื่อฟังเรื่องเกี่ยวกับเด็กคนหนึ่งที่ทำถ้วยแตก 15 ใบ เพราะ พยายามช่วยแม่ของเขาทำงาน แต่เด็กอีกคนหนึ่งทำถ้วยแตกเพียง 1 ใบ เพราะพยายามจะ ขโมยคุกกี้ เด็กที่อยู่ในขั้นยึดคำสั่ง (อายุต่ำกว่า 10 ปี) จะบอกว่าเด็กคนแรกเร็วกว่าเด็กคน หนึ่งโดยพิจารณาจากจำนวนของที่เสียหายซึ่งเป็นผลที่เกิดตามมา ในขณะที่เด็กขั้นยึดหลัก

แห่งตน (อายุมากกว่า 10 ปี) จะพิจารณาความผิดของเด็กจากแรงจูงใจอันเป็นสาเหตุของการกระทำ

เพ็ญเจต์พบว่าโดยทั่วไปการเปลี่ยนแปลงความคิดเชิงจริยธรรมจะเกิดขึ้นในระหว่างอายุ 10 - 12 ปี เมื่อเด็กเริ่มเข้าสู่พัฒนาการทางสติปัญญาขั้นนามธรรม (Formal Operation) อย่างไรก็ตามพัฒนาการทางสติปัญญาที่ไม่ได้หยุดยั้งแต่จะพัฒนาต่อไปจนอายุ 16 ปี

ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก

โคลเบอร์กได้พัฒนาทฤษฎีของเขาขึ้นจากแนวความคิดของเพ็ญเจต์แต่ทฤษฎีของเขาแบ่งเป็นขั้นตอนที่ละเอียดกว่า

เจมส์ เรสต์ (James Rest) กล่าวว่า หัวใจทฤษฎีของโคลเบอร์กวางอยู่บนแนวความคิดที่เป็นพื้นฐาน 3 อย่างคือ (Fraenkel. 1977 : 55 – 59 อ้างถึงในทวิรัตน์ นาคเนียม , 2530 : 30)

1. การจัดรูปแบบทางโครงสร้าง (Structural Organizagion)
2. ลำดับขั้นของการพัฒนา (Developmental Sequence)
3. ความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม (Interactionism)

1. การจัดรูปแบบทางโครงสร้าง (Structural Organizagion)

ด้วยความจริงที่ว่านักทฤษฎีจิตวิทยาพัฒนาการ เช่น โคลเบอร์ก พิจารณาว่าพัฒนาการของโครงการความรู้ความเข้าใจของบุคคลมีความสำคัญต่อการเจริญเติบโตและพัฒนาทั้งหมดของบุคคล โครงสร้างของความรู้ความเข้าใจเป็นวิธีที่บุคคลวิเคราะห์และแปรข้อมูล และทำการตัดสินใจเกี่ยวกับปัญหาส่วนตัวและปัญหาของสังคม

2. ลำดับขั้นของการพัฒนา (Developmental Sequence)

โคลเบอร์กและนักจิตวิทยาบางคนมีความเห็นว่า พัฒนาการของโครงสร้างความรู้ความเข้าใจของบุคคลจะปรากฏไปตามลำดับขั้นตอนพัฒนาการ ที่เริ่มมีก่อนและมีความยุ่งยากซับซ้อนน้อยกว่า ก็จะอยู่ในขั้นต่ำและเป็นมูลฐานสำหรับขั้นสูงต่อไป จุดมุ่งหมายสำคัญของการศึกษาเรื่องนี้คือ ความพยายามของบุคคลที่ผ่านขั้นตอนเหล่านี้

โคลเบอร์กได้สร้างปัญหาความขัดแย้งทางศีลธรรมหรือทางจริยธรรมขึ้นมาเช่น หมอควรจะทำเมอร์ซี่ คิลลิง (Mercy Killing) ให้กับคนไข้หรือไม่ในเมื่อคนไข้เป็นผู้ร้องให้

ฆ่าเขาเองเพราะทนต่อความเจ็บป่วยไม่ไหว แล้วได้ไปสัมภาษณ์เด็กและผู้ใหญ่ในอเมริกา ตุรกี ใต้หวัน เม็กซิโก และมาเลเซีย และเขาก็แบ่งชนิดของการให้เหตุผลออกเป็น 6 กลุ่ม ตามเหตุผลที่ผู้สัมภาษณ์ได้ให้ไว้ในทุกวัฒนธรรมที่เขาศึกษา เขาได้แบ่งพัฒนาการทางจริยธรรมออกเป็น 3 ระดับคือระดับก่อนกฎเกณฑ์ ระดับกฎเกณฑ์ ระดับเหนือกฎเกณฑ์ ซึ่งแต่ละระดับก็แบ่งออกเป็น 2 ชั้น รวมทั้งหมดแล้ว จึงมีชั้นการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม 6 ชั้น

ระดับที่ 1 ระดับก่อนกฎเกณฑ์ (Preconventional Level)

ในระดับนี้เด็กจะสนองตอบต่อสิ่งที่สังคมหรือวัฒนธรรมบอกว่าเป็นสิ่งดีนี้เลว ถูกหรือผิด การกระทำนั้นจะเกี่ยวข้องกับผลที่จะติดตามมาต่อทางร่างกายเช่น การลงโทษ การให้รางวัล การแลกเปลี่ยนสิ่งที่ปรารถนาหรือทำตามคำสั่งผู้ที่มีอำนาจเหนือกว่า เช่น พ่อแม่ ครู เป็นต้น และขณะเดียวกัน เด็กก็จะตัดสินใจเลือกกระทำในสิ่งที่จะเป็นประโยชน์แก่ตนเอง โดยไม่คำนึงถึงผลที่จะเกิดกับผู้อื่น เด็กที่อยู่ในระดับนี้จะอายุราวๆ 2-10 ปี

ขั้นที่ 1 หลักการหลบหลีกการถูกลงโทษ (The Punishment and Obedience Orientation)

ผลที่ตามมาต่อทางร่างกายของการกระทำ จะเป็นตัวตัดสินว่าเป็นสิ่งดีหรือเลว โดยไม่คำนึงถึงความหมายหรือคุณค่าของผลที่ตามมาที่มีต่อบุคคลอื่น เด็กมุ่งที่จะหลบหลีกมิให้ตนเองโดนลงโทษทางร่างกาย เพราะกลัวความเจ็บปวดที่จะได้รับ ขอมทำตามคำสั่งของผู้ใหญ่ เพราะเป็นผู้ที่มีอำนาจเหนือตน เชื่อฟังอย่างไม่มีข้อขัดแย้งหรือข้อสงสัย มิฉะนั้นจะได้รับการลงโทษ ดังนั้นการเชื่อฟังดังกล่าวถูกพิจารณาว่าเป็นความถูกต้องของบุคคล ดังนั้นพฤติกรรมที่ถูกต้องตามความคิดเห็นของเด็กอยู่บนพื้นฐานของความกลัวการถูกลงโทษ เด็กที่อยู่ในขั้นนี้มีอายุระหว่าง 2-7 ปี

ขั้นที่ 2 หลักการแสวงหารางวัล (The Instrumental Relativist Orientation)

ในขั้นนี้เด็กจะเลือกกระทำในสิ่งที่น่าความพอใจมาให้ตน แม้การกระทำจะขัดกับผู้อื่นก็ตามเริ่มรู้จักการแลกเปลี่ยนกันแบบเด็กๆ เช่น “เขาทำมา ฉันต้องทำไป” “ถ้าเธอเกาหลังให้ฉัน ฉันก็จะเกาหลังให้เธอ” เป็นต้น เด็กจะไม่ยึดติดอยู่กับอำนาจเพียงอย่างเดียว แต่จะเริ่มมองเห็นความแตกต่างในด้านต่างๆ ของปัญหา เห็นว่าทุกๆ สิ่งมีความสัมพันธ์กับทัศนคติของแต่ละบุคคล บุคคลมีอิสระในการตัดสินใจตามความต้องการและความพอใจของ

คน ดังนั้นพฤติกรรมของบุคคลขึ้นอยู่กับความจำเป็นต้องเห็นแก่ตัว เด็กที่อยู่ในขั้นนี้มีอายุระหว่าง 7 – 10 ปี

ระดับที่ 2 ระดับตามกฎเกณฑ์ (Conventional Level)

เด็กในระดับนี้จะกระทำตามกฎเกณฑ์หรือความคาดหวังของครอบครัวของกลุ่มของประเทศ กระทำตามกฎหมายและศาสนา และยังคงคำนึงถึงความซื่อสัตย์โดยไม่คำนึงผลที่จะตามมาโดยตรง แม้จะยังต้องการควบคุมจากภายนอก แต่ก็มีความสามารถเอาใจเขาใส่ใจเรา และสามารถแสดงบทบาททางสังคมได้ นอกจากจะทำตามระเบียบของสังคมแล้ว ยังให้การสนับสนุนและอ้างเหตุผลตามกฎระเบียบของสังคมด้วย บุคคลที่อยู่ในขั้นนี้มีอายุระหว่าง 10 – 16 ปี

ขั้นที่ 3 หลักการทำตามผู้อื่นเห็นชอบ (The Interpersonal Concordance or “Good Boy Nice Girl” Orientation)

บุคคลจะทำพฤติกรรมที่ดีที่ถูกต้องเพื่อจะได้รับคำยกย่องชมเชย ในขั้นนี้บุคคลยังไม่เป็นตัวของตัวเอง ชอบคล้อยตามชักจูงของผู้อื่น โดยเฉพาะกลุ่มเพื่อน คล้อยตามกลุ่มย่อยๆ ของตน เด็กมองว่าสมาชิกที่ดีของสังคมต้องพิจารณาจากพฤติกรรมและแรงจูงใจของบุคคล เด็กเชื่อว่าการเป็นคนดีนั้นคือการทำให้คนอื่นเกิดความพอใจอะไรเป็นสิ่งที่น่าพอใจหรือเป็นสิ่งที่สามารถช่วยเหลือบุคคลอื่น จะได้รับการยอมรับว่าเป็นสิ่งดี บุคคลในขั้นนี้จะมีความคิดเห็นตรงกันว่า อะไรเป็นสิ่งดี อะไรเป็นพฤติกรรมที่คนส่วนใหญ่กระทำ พฤติกรรมที่กระทำถูกตัดสินใจโดยดูจากความตั้งใจ เด็กที่อยู่ในขั้นนี้มีอายุระหว่าง 10 – 13 ปี

ขั้นที่ 4 หลักการทำตามหน้าที่ของสังคม (The Law and Order Orientation)

บุคคลรู้ถึงบทบาทหน้าที่ของตนฐานะที่เป็นหน่วยหนึ่งของสังคม มีหน้าที่ทำตามกฎเกณฑ์ต่างๆ ที่สังคมกำหนดหรือคาดหวัง พฤติกรรมที่ถูกต้องประกอบด้วย การทำตามหน้าที่ฐานะ และบทบาทที่กำหนดไว้ในสังคม บุคคลจะยึดมั่นและปฏิบัติตามกฎหมาย กฎเกณฑ์และระเบียบต่างๆ และเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมตามกฎเกณฑ์ของสังคม การให้การสนับสนุนกฎเกณฑ์ของสังคม เคารพผู้มีอำนาจหน้าที่บังคับบัญชาและการปฏิบัติตามหน้าที่ของบุคคลถือว่าเป็นสิ่งดีบุคคลจะได้รับการเคารพนับถือก็โดยเชื่อฟังกฎเกณฑ์กฎหมายและผู้มีอำนาจบังคับบัญชา เด็กที่อยู่ในขั้นนี้มีอายุระหว่าง 13 – 16 ปี

ระดับ 3 ระดับเหนือกฎเกณฑ์ (Postconventional Level)

บุคคลในระดับนี้จะพยายามที่จะกำหนดคุณค่า หรือหลักเกณฑ์ของจริยธรรม ซึ่งมีเหตุผลที่แตกต่างไปจากของกลุ่มหรือของบุคคลต่างๆ มีความคิดโดยมีหลักทางศีลธรรม หรือจริยธรรมที่เป็นของตนเองที่มีรากฐานอยู่บนความยุติธรรมและเป็นหลักการที่ใช้ได้ทั่วไป หรือเป็นหลักการสากลในระดับนี้บุคคลจะตัดสินใจไปตามแต่ว่าจะเห็นความสำคัญของสิ่งใดมากกว่ากัน บุคคลจะมีหลักของตนเอง และหลุดพ้นจากกฎเกณฑ์ของสังคมบุคคลที่อยู่ในระดับนั้นมีอายุตั้งแต่ 16 ปีขึ้นไป

ขั้นที่ 5 หลักการทำตามคำมั่นสัญญา (The Social – contract, Legalistic Orientation)

ในระดับนี้บุคคลจะเห็นความสำคัญของคนส่วนมาก ไม่ทำตนให้ขัดต่อสิทธิอันพึงมีพึงได้ของผู้อื่นสามารถควบคุมบังคับใจตนเองได้ พฤติกรรมที่ถูกต้องเป็นไปตามสิทธิของแต่ละคนผสมผสานกับมาตรฐานซึ่งได้รับการตรวจสอบและยอมรับจากสังคมมากกว่า ขั้นที่ 4 บุคคลในขั้นนี้เชื่อว่าจุดมุ่งหมายของกฎหมายก็เพื่อจะรักษาและสนับสนุนสิทธิของมนุษย์ ดังนั้นกฎหมายที่ไม่เหมาะสมก็สมควรถูกเปลี่ยนแปลง บุคคลในขั้นนี้เน้นคุณค่าของบุคคลสูงกว่าหรือสำคัญกว่ากฎหมายและในขั้นนี้คุณค่าหรือค่านิยมที่ขึ้นอยู่กับข้อตกลงของสังคม รวมทั้งสิทธิของบุคคลและกฎเกณฑ์ที่ได้ตกลงร่วมกันนี้เป็นสิ่งถูกต้องบุคคลในขั้นนี้เห็นว่ากฎเกณฑ์นั้นเป็นระเบียบปฏิบัติเพื่อให้เกิดความสอดคล้องกัน หรือเพื่อให้เกิดเป็นข้อตกลงร่วมกัน ย้ำถึงความเป็นไปได้ที่จะเปลี่ยนแปลงกฎหมายเพื่อประโยชน์ของสังคม ไม่ยึดติดในกฎเกณฑ์หรือระเบียบเหมือนขั้นที่ 4 นอกจากจะตกลงกันอย่างเป็นประชาธิปไตยแล้ว สิ่งที่ต้องการและสิ่งไม่ถูกต้องยังขึ้นอยู่กับคุณค่าหรือค่านิยมของบุคคลด้วย บุคคลที่อยู่ในขั้นนี้มีอายุ 16 ปีขึ้นไป

ขั้นที่ 6 หลักการยึดอุดมคติสากล (The Universal Ethical Principle Orientation)

บุคคลยึดถือความถูกต้องเป็นหลักสากลเหนือจากกฎเกณฑ์ต่างๆ ในสังคม มีความยึดหยุ่นทางจริยธรรม เพื่อจุดมุ่งหมายในบั้นปลายอันเป็นอุดมคติเป็นที่ยิ่งใหญ่เกี่ยวกับความยุติธรรม ความเท่าเทียมกันของมนุษย์ การเคารพในคุณค่าของมนุษย์ กฎหมายที่ไม่ถูกต้องไม่เหมาะสม ควรที่จะถูกทำลายหรือถูกยกเลิกไป เพราะว่าจริยธรรมไม่ได้อยู่บนพื้นฐานของกฎหมายหรือกฎเกณฑ์พิเศษใดๆ แต่ขึ้นอยู่กับหลักการของความยุติธรรมและนับถือใน

ปัจเจกบุคคล บุคคลมีความเข้าใจในคุณค่าที่เป็นนามธรรม ตลอดจนหลักการสากลต่างๆ ในขั้นนี้สิ่งที่ถูกต้องขึ้นอยู่กับความมีสติรู้สึกผิดชอบ มีธรรมในใจ โดยมีหลักการที่เป็นของตัวเอง เช่นทางด้านความมีเหตุผล มีหลักการหรือการกระทำที่มั่นคงและเป็นสากล หลักการเหล่านี้เป็นนามธรรมและเป็นหลักทางด้านจริยธรรม หลักสำคัญของกฎเกณฑ์ที่เป็นสากลนี้คือหลักของความยุติธรรม ประโยชน์และความเท่าเทียมในสิทธิมนุษยชน นับถือในความมีศักดิ์ศรีของบุคคล บุคคลที่อยู่ในขั้นนี้คือพวกที่อยู่ในวัยผู้ใหญ่

การให้เหตุผลทางด้านจริยธรรมนี้ ไม่ได้คำนึงถึงความแตกต่างกันในด้านการตัดสินใจ (หรือไม่ได้คำนึงว่าแต่ละบุคคลตัดสินใจอย่างไร) แต่คำนึงถึงเหตุผลที่ใช้ในการตัดสินใจ เหตุผลเชิงจริยธรรม 6 ชั้นแบ่งเป็น 3 ระดับ สรุปเป็นตารางได้ดังต่อไปนี้

ตาราง 1 เหตุผลเชิงจริยธรรม 6 ชั้น ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ระดับ ในทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก

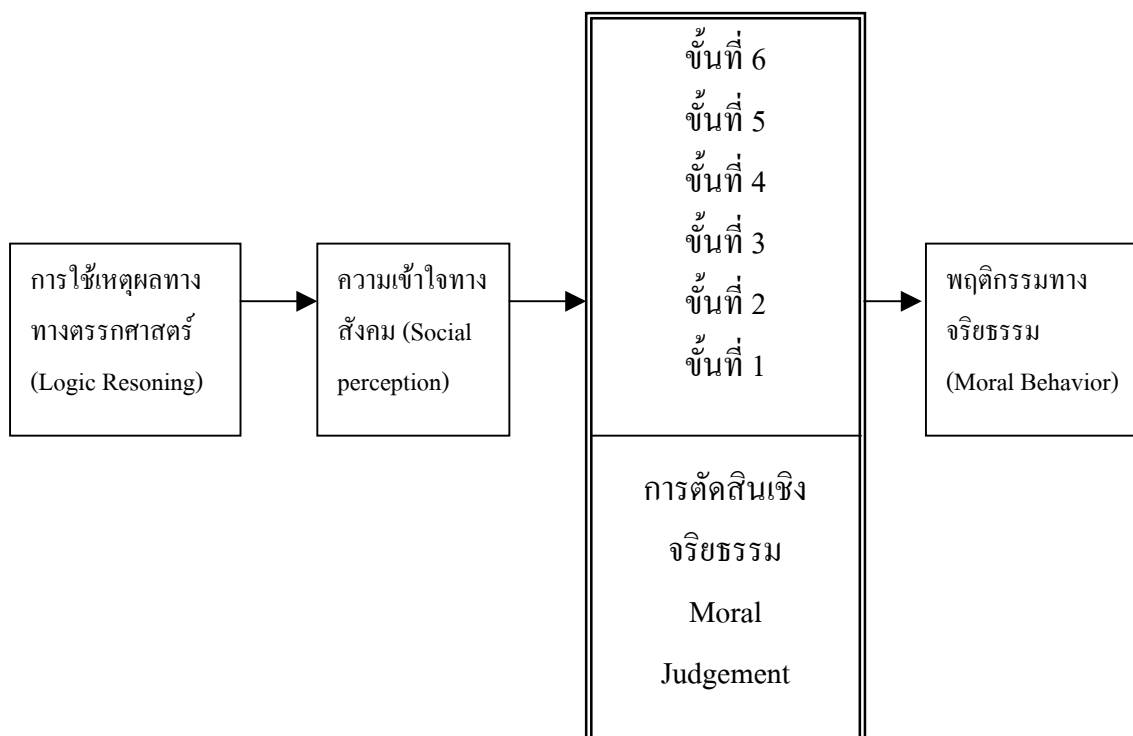
ขั้นการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม	ระดับของจริยธรรม
ขั้นที่ 1 หลักการหลบหลีกการลงโทษ (อายุ 2 – 7 ปี)	1. ระดับก่อนกฎเกณฑ์ (อายุ 2 – 10 ปี)
ขั้นที่ 2 หลักการแสวงหารางวัล (อายุ 7 – 10 ปี)	
ขั้นที่ 3 หลักการทำตามผู้อื่นเห็นชอบ (อายุ 10 - 13 ปี)	2. ระดับตามกฎเกณฑ์ (อายุ 10 – 16 ปี)
ขั้นที่ 4 หลักการทำตามหน้าที่ของสังคม (อายุ 13 – 16 ปี)	
ขั้นที่ 5 หลักการทำตามคำมั่นสัญญา (อายุ 16 ปีขึ้นไป)	3. ระดับเหนือกฎเกณฑ์ (อายุ 16 ปีขึ้นไป)
ขั้นที่ 6 หลักการยึดอุดมคติสากล (วัยผู้ใหญ่)	

ที่มา : ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจันปัจจนึก, 2520 : 43

โคลเบอร์ก เห็นว่าการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของบุคคลทุกๆ คนนั้นจะพัฒนาไปตามลำดับขั้นตามระยะเวลา และความก้าวหน้าทางการให้เหตุผลทางจริยธรรมขึ้นอยู่กับความก้าวหน้าทางการให้เหตุผลทางตรรกศาสตร์ (Logic) บุคคลที่มีการให้เหตุผลทางตรรกศาสตร์อยู่ในระดับต่ำเขาจะมีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมอยู่ในระดับต่ำ หรืออยู่ในระดับต้นๆ และผู้ที่มีการให้เหตุผลทางตรรกศาสตร์ในระดับสูง เขาก็จะมีการให้เหตุผลทางจริยธรรมอยู่ในขั้นสูงด้วย

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าพัฒนาทางการให้เหตุผลเชิงตรรกะ (Logic Reasoning) จะเป็นเงื่อนไขที่จำเป็นสำหรับการพัฒนาการทางจริยธรรม แต่ก็ไม่ใช่เป็นเงื่อนไขที่เพียงพอทั้งนี้เพราะยังปรากฏว่ามีบางคนพัฒนาทางการให้เหตุผลเชิงตรรกะสูง แต่พัฒนาการทางจริยธรรมกลับไม่สูงตามไปด้วย แต่ไม่เคยปรากฏว่ามีบุคคลใดที่มีขั้นจริยธรรมสูงกว่าขั้นความคิดเชิงตรรกะ

มนุษย์จะมีพัฒนาการที่เป็นไปตามลำดับขั้น หลักการพัฒนาการทางตรรกะ บุคคลก็จะมีพัฒนาการทางด้านความเข้าใจทางสังคม (Social Perception) เป็นขั้นที่บุคคลมองบุคคลอื่น แปลความรู้สึกนึกคิดของเขา มองถึงบทบาท ตำแหน่ง หน้าที่ของคนในสังคม หลังจากนั้นจึงจะพัฒนาสู่การตัดสินเชิงจริยธรรม (Moral Judgement) หรือการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมและขั้นความคิดทางจริยธรรมก็จะเป็นตัวทำนายหรือเป็นตัวพยากรณ์ที่ดีต่อการกระทำของบุคคล ซึ่งก็คือพัฒนาไปสู่พฤติกรรมที่มีจริยธรรม (Moral Behavior) การพัฒนาแบบนี้เป็นไปในระดับแนวราบ แต่การเลื่อนระดับขั้นจากขั้นหนึ่งไปสู่อีกขั้นหนึ่งจะเป็นระดับแนวตั้ง (Kohlberg . 1976 : 32 อ้างถึงในทวิรัตน์ นาคเนียม , 2530 : 30)

ภาพประกอบ 1 ขั้นตอนการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม

ที่มา : โคลเบอร์ก, 1976 : 32 อ้างถึงใน ทวีรัตน์ นาคเนียม , 2530 : 30

แต่โคลเบอร์กเองก็ยอมรับว่า การตัดสินใจจริยธรรมนั้นไม่ได้เป็นสิ่งยืนยันที่แน่นอนถึงพฤติกรรมที่มีจริยธรรม มันเป็นการยากที่จะมีการกระทำที่เที่ยงธรรมท่ามกลางสภาพแวดล้อมที่ไม่ยุติธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งบุคคลที่อ่อนแอที่ไม่สามารถอดทนต่อความชั่ววนใจได้

การเปรียบเทียบลำดับขั้นของเพียเจต์และโคลเบอร์ก

จะสังเกตได้ว่าพัฒนาการสองขั้นแรกของโคลเบอร์ก คล้ายคลึงกับสองขั้นแรกของเพียเจต์ คือ เด็กในขั้นที่ 1 กฎระเบียบเป็นสิ่งที่แน่นอนตายตัวและสมบูรณ์ เคารพเชื่อฟัง โดยปราศจากเงื่อนไข ส่วนเด็กในขั้นที่ 2 มองกฎระเบียบและมองปัญหาต่างๆ อย่างสัมพันธ์กันมากกว่า อย่างไรก็ตามก็มีข้อที่แตกต่างกัน โดยเพียเจต์คิดว่าในขั้นที่ 2 เด็กเริ่มมุ่งให้เหตุผลตามเจตนาหรือตามความตั้งใจของการกระทำมากกว่าผลที่เกิดตามมา แต่โคลเบอร์กคิดว่าการใช้เหตุผลตามเจตนาของการกระทำจะเกิดขึ้นในขั้นที่ 3 (Crain, 1980 : 108 อ้างถึงใน ทวีรัตน์ นาคเนียม, 2530 : 31)

ตาราง 2 การเปรียบเทียบลำดับขั้นของเพียเจต์และโคลเบอร์ก

เพียเจต์	โคลเบอร์ก
ขั้นที่ 1 เชื่อฟังผู้มีอำนาจเหนือกว่าทำตามคำสั่งโดยไม่มีข้อโต้แย้ง	คล้ายกัน
การพิจารณาหรือการตัดสินใจเอาผลที่เกิดตามมาเป็นเกณฑ์	คล้ายกัน
ขั้นที่ 2 มองกฎเกณฑ์ต่างๆ อย่างสัมพันธ์กัน	คล้ายกัน
การพิจารณาหรือการตัดสินใจเอาเจตนาของการกระทำเป็นเกณฑ์	
ขั้นที่ 3 -	การพิจารณาตัดสินใจเอาเจตนาของการกระทำเป็นเกณฑ์โดยสอดคล้องกับประจักษ์หรือความคิดเห็นของชุมชน

3. ความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม (Interactionism)

แฟรนเกิล (Fraenkel, 1977 : 55 – 59 อ้างถึงใน ทวีรัตน์ นาคเนียม, 2530 : 31 - 32) กล่าวว่าความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม หมายถึง วิธีการที่โครงสร้างความรู้ความเข้าใจของบุคคลได้พัฒนาขึ้นในขณะที่เด็กเจริญเติบโตเด็กจะสังเกตสิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้นตามปกติในสิ่งแวดล้อมของเขาและเด็กจะพัฒนารูปแบบของพฤติกรรม (โครงสร้างทางด้านความรู้ความเข้าใจ) เพื่อสามารถนำมาปฏิบัติในสภาพแวดล้อมปกติของเขา ขณะที่เด็กเจริญเติบโตและมีวุฒิภาวะเพิ่มขึ้น ประสบการณ์ทางด้านโครงสร้างความคิดความเข้าใจที่เขาเคยได้รับมาก่อนนั้นไม่เพียงพอ ดังนั้นเด็กจะค้นหาและปรับปรุงวิธีการคิด เพื่อรับประสบการณ์ใหม่ๆ เมื่อเด็กสามารถพบวิธีการคิดแบบใหม่ ซึ่งสามารถทำให้เข้าใจประสบการณ์ที่เขาได้รับ โครงสร้างทางความคิดความเข้าใจของเขาก็เปลี่ยนไปดังนั้นสิ่งสำคัญในการพัฒนาความรู้ความเข้าใจพัฒนาสติปัญญาของเด็ก ก็คือการที่เด็กได้มีโอกาสได้รับประสบการณ์ใหม่ๆ ที่แตกต่างกัน เพราะจะทำให้เด็กได้พยายามหาวิธีการคิดในรูปแบบต่างๆ เพื่อที่เด็กจะได้จัดการกับข้อมูลที่เด็กได้รับ

พฤติกรรมทางจริยธรรม

ศาสตราจารย์ บัณฑิต (2527 : 4) กล่าวว่า พฤติกรรมจริยธรรม หมายถึง การที่บุคคล แสดงพฤติกรรมที่สังคมนิยมชมชอบ หรืองดเว้นการแสดงพฤติกรรมที่ฝ่าฝืนกฎเกณฑ์หรือ ค่านิยมในสังคมนั้น

พฤติกรรมจริยธรรมผู้ทรงคุณวุฒิได้กำหนดคุณลักษณะของจริยธรรมที่ควรปลูก ฝังไว้ 11 ประการ คือ (กรมวิชาการ, 2523: 146 - 157)

1. ความรับผิดชอบ
2. ความซื่อสัตย์
3. ความมีเหตุผล
4. ความกตัญญูกตเวที
5. การรักษาระเบียบวินัย
6. ความเสียสละ
7. ความสามัคคี
8. การประหยัด
9. ความยุติธรรม
10. ความอดสาหะ
11. ความเมตตา - กรุณา

กระทรวงศึกษาธิการ (2521 : 1) ได้กำหนดคุณลักษณะของคนไทยที่ประเทศชาติ ต้องการและมีความจำเป็นต้องปลูกฝัง เพื่อสร้างคุณลักษณะของพลเมืองให้มีคุณภาพ บุคลิก ลักษณะ อุปนิสัย และพฤติกรรม ให้เป็นคนดีมีศีลธรรม ตามความต้องการและความจำเป็น ของประเทศชาติ 10 ประการ คือ

1. มีระเบียบวินัย
2. มีความซื่อสัตย์ สุจริต และยุติธรรม
3. ขยัน ประหยัด และยึดมั่นในสัมมาชีพ
4. สำนึกในหน้าที่ และความรับผิดชอบต่อสังคม และประเทศชาติ
5. รู้จักคิดริเริ่ม วิจัย และตัดสินใจอย่างมีเหตุผล

6. กระตือรือร้นในการปกครองระบอบประชาธิปไตย รักและเทิดทูล ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์

7. มีพลานามัยสมบูรณ์ ทั้งทางร่างกายและจิตใจ
8. รู้จักฟังตนเอง และมีอุทิศตน
9. มีความภาคภูมิใจ และรู้จักทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม และทรัพยากรธรรมชาติ
10. มีความเสียสละ เมตตาอารี กตัญญูกตเวที กล้าหาญ และสามัคคี

พนัส หันนาคินทร์ (2523 ก : 124 - 125) ได้เสนอว่าจริยธรรมที่ควรส่งเสริมนั้น ควรเป็นจริยธรรมที่จำเป็นต่อการอยู่รอดของตนเองและสังคมที่ตนเองเป็นสมาชิก หรือเป็นจริยธรรมที่ได้รับการพิสูจน์ว่าเป็นสิ่งที่ดีงามนำความสุขมาสู่ชีวิต ดังนั้นจริยธรรมที่ควรส่งเสริมให้แก่นักเรียนมีดังนี้

1. จริยธรรมอันเกี่ยวข้องกับการพัฒนาสมรรถภาพส่วนบุคคล เช่น ความซื่อสัตย์สุจริต รู้จักคุณค่าแห่งความขยันขันแข็ง ความมีมานะอดทน ความเป็นผู้อยู่ในวินัย ทางกายและทางจิต รู้จักอดกลั้น รู้จักความมีเสรีภาพทั้งการคิดและการกระทำ มีหิริโอตตัปปะ และมีน้ำใจเป็นนักกีฬา

2. จริยธรรมอันเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์อันดีงามระหว่างบุคคลต่อบุคคลและระหว่างบุคคลต่อสังคม เช่น ความยึดมั่นในค่านิยมอันดีงามของเราเอง การรู้จักรักษาความสามัคคีในหมู่คณะ การรู้จักร่วมมือกันในการทำงานและการคิด รู้จักกตัญญูกตเวทีต่อผู้มีพระคุณ รู้จักรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเองและส่วนรวม และรู้จักการเสียสละเพื่อส่วนรวม

3. จริยธรรมในส่วนที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงของชาติ เช่น ความภาคภูมิใจในความเป็นไทย มีความจงรักภักดีต่อประเทศชาติและองค์พระประมุข ตลอดจนระบอบการปกครองของประเทศ

การวัดจริยธรรม

โดยทั่วไปเมื่อจะวัดจริยธรรมของบุคคลนั้น เป้าประสงค์ที่ต้องการวัด คือ การเลือกกระทำหรือไม่กระทำพฤติกรรมใด ที่บุคคลเห็นว่าสมควรหรือไม่สมควรซึ่งจะขึ้นอยู่กับความรู้ ประสบการณ์ ความรู้สึก และระดับของจริยธรรมของบุคคลนั้น ๆ เราไม่นิยมวัด

ความรู้เชิงจริยธรรมเว้นเสียแต่ว่าเราต้องการจะวัดว่าบุคคลนั้นรู้หรือไม่ แต่เรามักจะวัดใน 3 ลักษณะนี้ คือ (ส.วาสนา ปรชวาลพฤกษ์, 2535 : 7 - 12)

1. เจตคติต่อจริยธรรมซึ่งมักจะวัดในรูปแบบของความรู้สึก ความเชื่อความชอบ และไม่ชอบต่อการกระทำต่าง ๆ ทั้งนี้ยังไม่รับประกันว่าบุคคลนั้นจะปฏิบัติหรือไม่

2. เหตุผลเชิงจริยธรรม เป็นการวัดว่าการกระทำหรือไม่กระทำใด ๆ นั้น บุคคลมีเหตุผลประกอบการตัดสินใจอย่างไร การวัดนี้จะช่วยชี้ให้เห็นระดับจริยธรรมของบุคคลนั้น

3. พฤติกรรมเชิงจริยธรรม เป็นการให้บุคคลระบุพฤติกรรมของตนเองว่า ประพฤติปฏิบัติอย่างไรจนเป็นกิจนิสัย

ตัวอย่างการวัดจริยธรรม

1. เจตคติต่อจริยธรรม

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้เป็นการสำรวจความคิดเห็นของท่านเกี่ยวกับการกระทำต่าง ๆ ขอให้ท่านอ่านข้อความซ้ำ ๆ แล้วพิจารณาว่าข้อความนั้นท่านเห็นด้วยมากน้อยเพียงใด หรือไม่เห็นด้วยเลยแล้วเลือกตอบจาก เห็นด้วยอย่างยิ่ง ก่อนข้างเห็นด้วย ไม่เห็นด้วยเลย โดยเลือกเขียนวงกลมรอบ ก. หรือ ข. ของวลีนั้นเพียงแห่งเดียว ก. แสดงว่ามาก ข. แสดงว่าน้อย ถ้าท่านเลือก ข. ที่ท่านเห็นด้วยอย่างยิ่ง แสดงว่าท่านเห็นด้วยอย่างยิ่งน้อย คือใกล้ไปทางก่อนข้างเห็นด้วย แต่ถ้าตอบเห็นด้วยอย่างยิ่ง แสดงว่าท่านตอบเห็นด้วยอย่างยิ่งมาก

1. การใช้เล่ห์เหลี่ยมเพื่อเอาชนะการแข่งขันเป็นสิ่งที่เหมาะสม

ก _____ ข _____ ก _____ ข _____
เห็นด้วยอย่างยิ่ง ก่อนข้างเห็นด้วย ไม่ค่อยเห็นด้วย ไม่เห็นด้วย

2. บุคคลจะไม่สบายใจถ้าไม่ปฏิบัติตามสัญญาที่ได้ให้ไว้กับบุคคลอื่น

ก _____ ข _____ ก _____ ข _____
เห็นด้วยอย่างยิ่ง ก่อนข้างเห็นด้วย ไม่ค่อยเห็นด้วย ไม่เห็นด้วย

3. เมื่อรู้ว่าเพื่อนแอบลอกตำราเข้าห้องสอบ แต่แดงไม่ทำตามเพื่อน ท่านเห็นด้วยกับการกระทำของแดงหรือไม่

ก _____ ข _____ ก _____ ข _____
เห็นด้วยอย่างยิ่ง ก่อนข้างเห็นด้วย ไม่ค่อยเห็นด้วย ไม่เห็นด้วย

(ดวงเดือน พันธุมนาวิน และ เพ็ญแข ประจันปัจจนึก, 2520 : 250)

การวัดเจตคติต่อจริยธรรมนี้ สามารถจะใช้เทคนิคการวัดเจตคติแบบต่าง ๆ เช่น ลิเคอร์ต์ เทอร์สโตน หรือ ออสกูด มาใช้ได้

2. เหตุผลเชิงจริยธรรม

การวัดเหตุผลทางจริยธรรม เป็นการวัดระดับพัฒนาการทางจริยธรรมของบุคคล โดยดูจากการใช้เหตุผลในการตัดสินใจ กระทำหรือไม่กระทำ แนวการวัดจะต้องกำหนด สภาพทางเลือกด้านจริยธรรม เป็นสภาพการที่บุคคลแต่ละคนกำลังเผชิญหน้ากับทางเลือกของการกระทำ 2 ทาง หรือกว่านั้น ทางเลือกเหล่านี้มีอยู่ และเป็นไปได้จริง ๆ และทางเลือกเหล่านี้ ไม่มีทางใดที่เมื่อกระทำลงไปแล้วจะไม่เกิดความเครียด และความขัดแย้งทางอารมณ์ ทางด้านจิตใจและร่างกาย

ตัวอย่างเช่น เฮลกาและราเชลเป็นเพื่อนรักกัน ทั้งคู่เป็นชาวเยอรมัน เฮลกาเป็นคริสเตียน ส่วนราเชลเป็นยิว สมัยก่อนที่ฮิตเลอร์จะเป็นผู้นำนั้น ชาวเยอรมันที่เป็นยิวอาศัยอยู่ในประเทศเยอรมันอย่างเป็นปกติสุขเหมือนคนอื่น ๆ แต่หลังจากที่ฮิตเลอร์ได้ครองอำนาจในประเทศเยอรมันแล้ว สถานการณ์ก็ได้เปลี่ยนแปลงไป ฮิตเลอร์ออกคำสั่งให้ชาวยิวทุกคนสวมปลอกแขนที่มีตราดาวของเดวิด เขาส่งเสริมให้สาวกของเขาทำลายทรัพย์สินของชาวยิว ทูตชาวยิวตามถนน ในที่สุดเขาก็เริ่มจับชาวยิวแล้วนำไปฆ่า ชาวยิวต้องซ่อนตัวเพื่อไม่ให้ถูกจับ และถ้าใครซ่อนตัวชาวยิวไว้ ไม่ให้ตำรวจจับไป จะถือว่าผิดกฎหมายและจะถูกลงโทษอย่างหนัก คืนหนึ่งเฮลกาได้ยินเสียงเคาะประตูที่บ้าน เมื่อเปิดประตูก็พบราเชลยืนตัวสั่นด้วยความกลัว ราเชลเล่าให้ฟังว่าตนกลับจากงานเลี้ยง พอกลับไปถึงบ้านก็พบว่า พ่อแม่พี่น้อง ถูกตำรวจจับไปหมดแล้ว ราเชลกลัวถูกตำรวจจับเลยหนีมา และขอซ่อนตัวอยู่ในบ้านของเฮลกา

เฮลกากำลังเผชิญกับทางเลือก 2 ทาง ซึ่งเป็นสถานการณ์ที่ร้ายแรงทั้งคู่ คือถ้าเธอปฏิเสธไม่ช่วยเหลือราเชล ราเชลก็คงถูกตำรวจจับตัวไป และคงจะถูกฆ่าตายแน่ ๆ เฮลกาไม่อยากจะให้เพื่อนรักต้องเผชิญชะตากรรมเช่นนั้น แต่ถ้าเธอยอมให้ราเชลซ่อนตัวอยู่ในบ้าน ก็จะเป็นการผิดกฎหมายตามคำสั่งของฮิตเลอร์ ครอบครัวของเธอก็คงไม่ปลอดภัย เฮลกามีห้องเล็ก ๆ อยู่หลังปล่องไฟที่ชั้น 3 ราเชลอาจซ่อนตัวอยู่ได้อย่างปลอดภัย (หน่วยงานศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา, 2529 : 117 - 118)

ลักษณะทางเลือกหรือสถานการณ์ที่ดี ควรมึลักษณะดังนี้

1. ทางเลือกนั้นจะต้องมีข้อขัดแย้งที่เป็นจริงสำหรับบุคคลที่เป็นตัวเอกในเรื่อง
2. จะต้องรวมเอาประเด็นจริยธรรมจำนวนหนึ่ง เข้ามาใช้พิจารณา
3. จะต้องแยกแยะความแตกต่างของความคิดเห็นเกี่ยวกับคำตอบที่เหมาะสมกับ

สถานการณ์ที่ให้

ตัวอย่างข้อสอบ

ชนิด 6 ตัวเลือก

ชายคนหนึ่งกำลังขับรถด้วยความเร็วสูง เพื่อรับนำคนเจ็บหนักส่งโรงพยาบาล แต่บังเอิญรถติดไฟแดง ถ้าข้าพเจ้าเป็นชายคนนั้น ข้าพเจ้าจะหยุดรถตามจราจรเพราะ

- ก. เป็นหน้าที่ของข้าพเจ้าที่จะต้องช่วยรักษาภรรยาจร
- ข. ข้าพเจ้ากลัวถูกตำรวจจราจรจับไปลงโทษตามกฎหมาย
- ค. การฝ่าไฟแดงเป็นการกระทำของผู้โง่เขลา เมาปัญญา
- ง. ข้าพเจ้าต้องการให้คนอื่น ๆ เห็นว่าข้าพเจ้าเป็นนักขับรถที่ดี
- จ. ชีวิตของคนคนเดียวมีค่าน้อยกว่าชีวิตคนอื่น ๆ อีกหลายคนรวมกัน
- ฉ. เป็นการป้องกันมิให้ข้าพเจ้าได้รับบาดเจ็บเนื่องจากอาจชนกับรถคันอื่น

(ดวงเดือน พันธุมนาวิน และ เพ็ญแข ประจันปัจจนึก, 2520 : 222)

ชนิด 4 ตัวเลือก

ทางโรงเรียนประกาศรับสมัครนักเรียนที่เต็มใจทำหน้าที่ให้บริการและคอยช่วยเหลือนักเรียนข้ามถนนตรงทางม้าลาย ในตอนเช้าและเย็น เต๋ยทราบข่าวจึงได้ไปสมัครเพื่อทำหน้าที่ดังกล่าว ท่านคิดว่า เต๋ยทำเช่นนี้เพราะเหตุใด

- ก. ต้องการแสดงออกถึงความสามารถ และฝึกฝนทักษะให้แก่ตนเอง
- ข. ต้องการคำชมเชยจากอาจารย์และเพื่อนฝูง
- ค. เป็นการบำเพ็ญประโยชน์และสร้างสรรค์ความเจริญให้แก่ส่วนรวม
- ง. เพื่อให้น้อง ๆ และเพื่อน ๆ ข้ามถนนได้อย่างปลอดภัย

(หน่วยงานศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา, 2529 : 125)

3. พฤติกรรมเชิงจริยธรรม

เป็นการวัดพฤติกรรมของบุคคลว่าปฏิบัติกิจกรรมนั้น ๆ หรือไม่ มากน้อยเพียงใด ตัวอย่างเช่น

1. ข้าพเจ้ารีบทำการบ้านให้เสร็จก่อนไปเที่ยวเล่นเสมอ

ก _____ ข _____ ค _____ ง _____
 จริงที่สุด ก่อนข้างจริง ไม่ค่อยจริง ไม่จริงเลย

2. ถ้าข้าพเจ้าอยากได้สิ่งใดและต้องรอคอย ข้าพเจ้าจะหมดความอดทน

หรือทนไม่ได้

ก _____ ข _____ ค _____ ง _____
 จริงที่สุด ก่อนข้างจริง ไม่ค่อยจริง ไม่จริงเลย

ในการวัดพฤติกรรมเชิงจริยธรรมนี้ อาจใช้มาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) หรือประยุกต์วิธีของออสกูดมาใช้ก็ได้

วิธีการสร้างแบบวัดจริยธรรม

วิธีการสร้างแบบวัดที่ไม่ได้วัดทางด้านความรู้ความเข้าใจ มักจะมีปัญหา เพราะเหตุว่าเป็นการยากยิ่งที่จะแยกให้เห็นชัดเจนระหว่างเทคนิคเฉพาะ ซึ่งใช้ในการสร้างและเฉลยคำตอบ ซึ่งวิธีการทั้ง 2 วิธีนี้ จะพิจารณาไปด้วยกัน แบบวัดที่วัดทางด้านความรู้ ความเข้าใจ จะมีคำตอบที่ถูกที่สุดเพียงคำตอบเดียวแต่แบบวัดที่วัดทางด้านไม่ใช่ความรู้ความเข้าใจ ไม่จำเป็นต้องมีคำตอบที่ถูกต้อง อาจจะเป็นคำตอบที่ถูกสำหรับคนกลุ่มหนึ่ง แต่อาจเป็นคำตอบที่ผิดสำหรับกลุ่มอื่น ๆ โดยทั่วไปแล้ววิธีการสร้างแบบวัดประเภทนี้ มี 3 วิธี ดังนี้

(Mehrens and Lehman, 1975 : 544 - 561)

1. วิธีการสร้างแบบวัดแบบเชิงประจักษ์ (Empirical Construction) วิธีการสร้างแบบวัดแบบเชิงประจักษ์นี้ ผู้สร้างแบบวัดจะไม่กำหนดข้อตกลงเบื้องต้น (Assumption) เกี่ยวกับคุณลักษณะ (Trait) หรือลักษณะ (Characteristic) ของคนในกลุ่มต่าง ๆ กันไว้ แต่จะพยายามปรับปรุงข้อคำถามให้สามารถจำแนกคนออกเป็นกลุ่มต่าง ๆ กันได้ ข้อคำถามแต่ละข้อจะประเมินให้สัมพันธ์สอดคล้องกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้จะต้องศึกษามาก่อนว่าสามารถจำแนกคนที่ต่างกันออกจากกันได้จริงหรือไม่

แบบวัดที่สร้างโดยวิธีนี้มีจุดเด่น คือ ผู้สอบจะแสวงหาคำตอบให้ได้คำตอบที่ถูกได้ยากเพราะผู้สอบไม่ทราบว่ากลุ่มที่ใช้เป็นเกณฑ์นั้นจะตอบอย่างไรในข้อนั้น ๆ

แบบวัดมาตรฐานที่สร้างโดยวิธีนี้ได้แก่ Woodworth Personal Data Sheet

2. วิธีการสร้างแบบวัดโดยอาศัยความเป็นเอกพันธ์ (Homogeneous Construction) การสร้างโดยอาศัยความเป็นเอกพันธ์หรือความสอดคล้องกันภายใน (Internal consistency Construction) นี้ ผู้สร้างแบบวัดจะเริ่มต้นด้วยการสร้างข้อคำถาม หรือข้อความ เป็นจำนวนมาก ๆ หลังจากนั้นจะใช้วิธีวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor Analysis) เพื่อจัดข้อความที่วัดสิ่งเดียวกันเข้าไว้เป็นกลุ่ม ๆ ลักษณะของข้อคำถามที่อยู่ในเกณฑ์เดียวกันจะมีสหสัมพันธ์ภายในสูง (Intracorrelation) แต่จะมีสหสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มต่ำ (Intercorrelation)

แบบวัดมาตรฐานที่สร้างโดยวิธีนี้ได้แก่ The Guilford Inventories

3. การสร้างแบบวัดโดยอาศัยเหตุผลทางตรรกศาสตร์ (Logical Construction) วิธีสร้างแบบนี้จะคัดเลือกข้อคำถามโดยอาศัยพื้นฐานทางตรรกศาสตร์ (Logical) หรือเหตุผล (Rational) มากกว่าเชิงประจักษ์ ผู้สร้างแบบวัดจะต้องระบุคุณลักษณะ (Trait) หรือทักษะ (Skill) หรือความรู้ (Knowledge) ที่จำเป็นสำหรับงาน (Task) หรือสิ่งที่ต้องการจะวัดได้ก่อน อาจยึดทฤษฎีหรือโครงสร้างบางอย่างเป็นหลัก แล้วเตรียมข้อความคำถามให้เหมาะสม จากนั้นจึงพิจารณาข้อคำถามโดยอาศัยความสอดคล้องกับทฤษฎีข้างต้น

แบบวัดมาตรฐานที่สร้างโดยวิธีนี้ได้แก่ Study of Value ของ Allport

โชติ เพชรชื่น (2524 : 23 - 28) ได้เสนอแนะขั้นตอนวิธีการสร้างแบบวัดจริยธรรมไว้ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นทำความเข้าใจกับจริยธรรมนั้น ๆ ได้ถ่องแท้โดย

- 1.1 หาความหมายของจริยธรรม
- 1.2 พฤติกรรมใดบ้างที่แสดงถึงการมีจริยธรรม
- 1.3 พฤติกรรมใดบ้างที่แสดงถึงการไม่มีจริยธรรม

การดำเนินตามขั้นที่ 1 นี้ จะต้องระลึกว่า จะทำกับกลุ่มใดอายุใด แล้วก็ให้กลุ่มนั้นเป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อหาความหมายและพฤติกรรมจริยธรรม ดังนั้นในขั้นนี้อาจให้กลุ่มช่วยตอบคำถามจากแบบสอบถาม

ขั้นที่ 2 รวบรวมความหมายและพฤติกรรมจริยธรรม

2.1 จากคำตอบที่ได้ในขั้นที่ 1 ก็ประมวลความหมาย พฤติกรรมของจริยธรรมนั้น ๆ โดยแจกแจงความถี่ของคุณลักษณะดังกล่าว แล้วพิจารณาคุณลักษณะที่มีความถี่สูง ๆ เป็นคุณลักษณะที่ต้องการ

2.2 สร้างนิยามปฏิบัติการ (Operational Definition) โดยใช้ความหมายและพฤติกรรมที่รวบรวมหามาได้ในข้อ 2.1

ขั้นที่ 3 การสร้างเครื่องมือวัด

3.1 นิยามปฏิบัติการในขั้นที่ 2 นำมาใช้เป็นหลักในการสร้างเครื่องมือวัด โดยผู้สร้างจะต้องตระหนักและระลึกเสมอว่า จะดำเนินการตามนิยามนี้

3.2 วางแนวการวัดว่า รูปแบบที่เหมาะสมสำหรับการวัดจริยธรรมนั้นควรเป็นอย่างไร เช่น ให้พิจารณาวินิจฉัยจากสถานการณ์สมมติ การตีความหมายจากรูปภาพ เป็นต้น

3.3 สร้างคำถาม หรือข้อความให้ครอบคลุมพฤติกรรมต่าง ๆ ที่ระบุไว้ในนิยามปฏิบัติการ ปริมาณของข้อคำถามหรือข้อความควรจะให้มากที่สุดที่จะเป็นกรณีบ่งบอกว่าคนนี้ได้คะแนนเท่านี้ แล้วแสดงว่า มีระดับจริยธรรมนั้น ๆ เพียงใด ลักษณะของคำถามคำตอบอาจทำได้หลายวิธี เช่น

3.3.1 ให้อ่านสถานการณ์สมมติ แล้วให้ประเมินพฤติกรรมของบุคคลในเรื่องโดยใช้คำถามถามความคิดเห็นว่า สมควรหรือไม่

ตัวอย่าง

แม่บอกให้นงนุชซึ่งเรียนอยู่ชั้น ป.4 ไปซื้อขนมอย่างหนึ่งมาให้ น้องโดยให้เงินไป 5 บาท นงนุชเห็นว่า น้องคนเดียวตัวเล็ก คงกินไม่มากก็เลยซื้อมาให้เพียง 4 บาท และเก็บส่วนที่เหลือไว้เอง โดยคิดว่าไม่ต้องขอแม่อีกในวันพรุ่งนี้

คำถาม ก. เป็นการสมควรหรือไม่ที่นงนุชทำเช่นนั้น

ข. ถ้าสมมติว่าท่านเป็นนงนุช ท่านจะทำเช่นนั้นหรือไม่

คำตอบ ก. สมควร 2 / 1 / 0 / 1 / 2 ไม่สมควร

ข. ทำ 2 / 1 / 0 / 1 / 2 ไม่ทำ

3.3.2 ให้อ่านสถานการณ์สมมติ แล้วให้เลือกทางปฏิบัติ ซึ่งจะมีเหตุผลประกอบให้

ตัวอย่าง

สมมติว่า ท่านกำลังตอบข้อสอบแข่งขันเพื่อรับคัดเลือกไปต่างประเทศ ท่านนึกขึ้นได้ว่าการบันทึกย่อในกระเป๋าสีมนี้ออกไว้ข้างนอก และบันทึกนั้นเป็นประโยชน์ต่อการสอบอย่างมาก กรรมการควบคุมก็ไม่อยู่ ณ ที่นั้น ท่านจะอย่างไร

ก. รีบดูบันทึกนั้น เพราะโอกาสไปต่างประเทศไม่ใช่ของง่าย

ข. ต้องสังเกตดูว่า คู่แข่งขันจะเห็นหรือเปล่า ถ้าปลอดภัยจึง

ค่อยดำเนินการ

ค. ไม่คิดดีกว่า เพราะถ้าสอบได้ก็จะภูมิใจในตนเอง

3.4 ประเมินคุณภาพของข้อคำถามขั้นต้น ภายหลังจากที่ได้สร้างคำถามหรือข้อความเสร็จแล้ว ควรจะได้ประเมินคุณภาพข้างต้น ทั้งในแง่ภาษาที่ใช้ และความตรงเชิงประจักษ์ (Face Validity) ของข้อคำถามว่า ข้อคำถามนั้นวัดคุณลักษณะด้านที่ต้องการหรือไม่ ซึ่งอาจจะใช้ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดผลเป็นผู้ประเมินก็ได้

3.5 ทดสอบเครื่องมือวัด การทดสอบเครื่องมือวัดมีความสำคัญอย่างยิ่ง สิ่งที่ต้องคำนึงถึงตลอดเวลา ก็คือ จะทำเพื่อใช้กับกลุ่มใด สาขาใด หรือใช้ทั่วไป ทั้งนี้เพื่อจะได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างได้อย่างเหมาะสม

3.6 การประเมินคุณภาพของเครื่องมือวัด เมื่อได้สอบวัดกับกลุ่มตัวอย่างแล้ว ก็นำข้อมูลมาวิเคราะห์ เพื่อหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ ความเที่ยง ความเชื่อมั่น และความตรงของเครื่องมือวัด ถ้าหากพบว่าไม่มีสิ่งใดบกพร่องก็จะต้องปรับปรุงแก้ไขจนใช้การได้ ในทางปฏิบัติจริง พบว่า ต้องทดสอบเครื่องมือวัดแบบนี้ถึง 3 ครั้ง และสิ่งที่ต้องระมัดระวังอย่างยิ่ง ก็คือ ความตรงของเครื่องมือ

ความมีวินัยในตนเอง

ได้มีผู้ให้ความหมายของคำว่าวินัยในตนเองไว้หลายท่านดังนี้

กู๊ด (Good, 1959 : 176) ได้ให้ความหมายของวินัยในตนเองว่า หมายถึงการบังคับควบคุมของบุคคล ไม่ใช่บังคับโดยอำนาจภายนอก หากหมายถึงบังคับโดยอำนาจภายในของบุคคลนั่นเอง และเป็นอำนาจอันเกิดจากการเรียนรู้ หรือการยอมรับในคุณค่าอันใดอันหนึ่งซึ่งทำให้บุคคลสามารถบังคับพฤติกรรมของตนเองได้

วินเซนต์ (Vincent, 1961 : 142 - 143) ได้กล่าวถึงวินัยในตนเองว่า หมายถึง การที่บุคคลไม่ทำการใด ๆ อันจะเป็นผลให้เกิดความยุ่งยากแก่ตนในอนาคต หรือการไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับเรื่องส่วนตัวและสิทธิของผู้อื่น รวมทั้งการที่บุคคลนั้นกระทำในสิ่งที่ตนไม่อยากจะกระทำ แต่การกระทำนั้นช่วยให้ความต้องการและสิทธิของผู้อื่นได้รับการตอบสนอง หรือกระทำสิ่งอันเป็นผลให้ผู้อื่นประสบผลสำเร็จในอนาคต

อิงลิช และ อิงลิช (English and English, 1958 : 487) ได้ให้ความหมาย วินัย แห่งตนว่า เป็นลักษณะของการนำตนเองควบคุมหรือบังคับตนเอง โดยอาศัยแรงจูงใจ สัมพันธ์กับอุดมคติที่บุคคลสร้างขึ้นสำหรับตนเอง หรือเป็นการควบคุมพฤติกรรมของตนเอง ให้เป็นไปตามความตั้งใจ

กรรณา กิจขยัน (2517 : 6) ได้อธิบายคำนิยามของวินัยในตนเอง หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการควบคุมอารมณ์ หรือพฤติกรรมของตนเองให้เป็นไปตามที่มุ่งหวัง แม้ว่าจะมีสิ่งเร้าจากภายนอก เช่น บุคคลอื่น ๆ หรือสิ่งเร้าภายในตนเอง เช่น ความปรารถนาเป็นอุปสรรคก็ตาม ก็ยังคงไม่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่มุ่งหวัง

ดวงใจ เนตรโรจน์ (2527 : 487) ได้ให้ความหมายของวินัยในตนเองว่า หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการควบคุมอารมณ์และพฤติกรรมของตนเองให้เป็นไปตามที่ตนเองมุ่งหวังไว้ แต่ทั้งนี้ต้องไม่ทำการใด ๆ อันเป็นผลให้เกิดความยุ่งยากแก่ตนในอนาคตและจะต้องเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดความเจริญแก่ตนเองและผู้อื่นโดยไม่ขัดต่อระเบียบของสังคม และไม่ขัดสิทธิของผู้อื่น

ภัทรา นิคมานนท์ (2538 : 218) ให้ความหมายของวินัยในตนเองว่า หมายถึง ลักษณะของบุคคลที่แสดงถึงความสามารถในการควบคุมตนเองให้กระทำไปในแนวทางที่ดีงาม ไม่เปลี่ยนความตั้งใจที่จะทำดี

สุโท เจริญสุข (ม.ป.ป. : 288) ได้สรุปว่าผู้ที่มิวินัยในตนเองนั้นควรมีลักษณะเด่น ๆ ดังต่อไปนี้

1. เป็นผู้ที่มีความสามารถนี้กคิดดี กระทำออกมาดี ประณีตเรียบร้อย
2. ไม่เป็นคนเห็นแก่ตัว เห็นแก่ได้ รู้จักสิทธิและหน้าที่ของตนเอง
3. มีความจริงใจ ซื่อสัตย์ ตรงไปตรงมาในการพูดการกระทำ
4. มีความรักและเมตตาสงสารต่อเพื่อนมนุษย์และสัตว์ด้วยกัน

5. มีความรับผิดชอบสูง ไม่ปล่อยปละละเลยในกิจการงานของตน และของ
ส่วนรวม

6. มีความเคารพเชื่อฟังในเหตุผล ไม่เอา رأี้อาเปรียบผู้อื่น
จากที่กล่าวมา สรุปได้ว่า วินัยในตนเอง หมายถึง ลักษณะของบุคคลที่แสดงถึง
ความสามารถในการควบคุมตนเองให้กระทำไปในแนวทางที่ดีงาม ให้เป็นผู้มีระเบียบและ
ปฏิบัติตามกฎของสังคม

ลักษณะของผู้ที่มีความมีวินัยในตนเอง

กรุณา กิจขันธ์ (2517 : 21) ได้สรุปเกี่ยวกับความมีวินัยแห่งตนไว้ว่า บุคคลที่มี
วินัยแห่งตนมีคุณลักษณะและพฤติกรรมดังนี้

1. มีความรับผิดชอบ
2. เชื่อมั่นในตนเอง
3. มีความรู้สึกรับผิดชอบ
4. ไม่กังวลใจ
5. มีความตั้งใจจริง ใจคอมั่นคง
6. มีลักษณะความเป็นผู้นำ
7. มีความซื่อสัตย์ จริงใจ มีเหตุผล
8. กล้าคิด กล้าพูด กล้าทำ
9. มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น และไม่เกรงใจโดยปราศจากเหตุผล
10. มีความอดทน

วิواهرวัน มูลสถาน (2523 : 33) สรุปว่า บุคคลที่มีวินัยในตนเอง ควรมี
ลักษณะ และพฤติกรรมดังต่อไปนี้

1. มีความรับผิดชอบ
2. เชื่อมั่นในตนเอง
3. มีความรู้สึกรับผิดชอบ
4. ไม่กังวลใจ
5. มีความตั้งใจจริง
6. มีลักษณะความเป็นผู้นำ
7. มีความซื่อสัตย์ จริงใจ

8. มีเหตุผล
9. กล้าคิด กล้าพูด กล้าทำ
10. เคารพในสิทธิของผู้อื่น
11. ทำตามกฎเกณฑ์ของสังคม
12. มีความอดทน
13. มีความเชื่ออำนาจภายในตน (Internal Control)
14. มีลักษณะมุ่งอนาคต (Future Orientation)

วิวัฒน์ อัสวานิชย์ (2523 : 3) ได้สรุปว่า บุคคลที่มีวินัยในตนเอง จะมีพฤติกรรมที่แสดงออกทางด้านต่าง ๆ ต่อไปนี้

1. ความเป็นผู้นำ
2. ความรับผิดชอบ
3. ความอดทน
4. ความไม่กังวล
5. ความเชื่อมั่นในตนเอง
6. ความเห็นใจ ไม่เกรงใจ โดยปราศจากเหตุผล
7. ความตั้งใจ
8. ความรู้สึกรับผิดชอบ
9. ความเชื่ออำนาจภายในตนเอง

ลัดดาวรรณ ณ ระนอง (2525 : 6) ได้สรุปไว้ว่าพฤติกรรมของความมีวินัย ในตนเองมีดังนี้

1. ความเชื่ออำนาจภายในตนเอง
2. ความเป็นผู้นำ
3. มีความรับผิดชอบ
4. ตรงต่อเวลา
5. เคารพต่อระเบียบกฎเกณฑ์ทั้งต่อหน้าและลับหลังผู้อื่น
6. มีความซื่อสัตย์ สุจริต
7. รู้จักหน้าที่ และกระทำตามหน้าที่เป็นอย่างดี
8. รู้จักเสียสละ

9. มีความอดทน
10. มีความตั้งใจเพียรพยายาม
11. ยอมรับผลการกระทำของตน

สมพร หลิมเจริญ (2537 : 24-25) ได้สรุปไว้ว่าพฤติกรรมของผู้ที่มีความมีวินัยในตนเองที่สำคัญมีดังนี้

1. มีความซื่อสัตย์
2. มีความรับผิดชอบ
3. มีความตั้งใจ
4. มีระเบียบ
5. มีความเป็นผู้นำ
6. มีความตรงต่อเวลา
7. มีความเชื่อมั่นในตนเอง
8. มีความอดทน

จากลักษณะของผู้มีวินัยในตนเองที่กล่าวมาข้างต้นพอสรุปได้ว่า บุคคลที่มีวินัยในตนเองควรประกอบด้วยพฤติกรรมที่สำคัญดังนี้คือ

1. มีความซื่อสัตย์
2. มีความรับผิดชอบ
3. มีความเป็นผู้นำ
4. มีความเชื่อมั่นในตนเอง
5. มีความอดทน

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจึงได้สร้างแบบวัดความมีวินัยในตนเองโดยครอบคลุมพฤติกรรมทั้ง 5 ด้าน ดังที่กล่าวมาข้างต้น

ความหมายของความซื่อสัตย์

วิทยาสารานุกรม (พระเจ้าวรวงศ์เธอกรมหมื่นนคราธิปไตยประพันธ์พงศ์, 2518 : 248 - 249) ให้ความหมายเกี่ยวกับความซื่อสัตย์ไว้ว่า

ความซื่อสัตย์ หรือไม่คดโกงในความสัมพันธ์ของผู้อื่น สัตย์ในที่นี้ความหมายไปในทาง จงรักภักดี เช่น ถือน้ำพิพัฒน์สัตยา หรือให้คำสัตย์ ตรงกับ Faithful ซื่อตรงต่อ

หน้าที่ หมายความว่าไม่คดโกงต่อหน้าที่ ซื่อสัตย์ต่อหน้าที่ หมายความว่าไม่คดโกง และ
จงรักภักดีต่อหน้าที่

ความซื่อสัตย์สุจริต เน้นความหมายที่จิตใจ โจรอาจซื่อสัตย์ต่อโจรก็ได้แต่โจร
ไม่ซื่อสัตย์สุจริต เพราะการกระทำของโจรผิดศีลธรรมไม่เป็นการสุจริต ภาษาอังกฤษใช้
upright หรือ rightness ความซื่อสัตย์ใช้ integrity

ทวิ บุญเขต (2515 : 49 - 50) ให้ความหมายไว้ว่า ความซื่อสัตย์สุจริตนั้น
หมายถึง ความภักดี ความซื่อตรงคือไม่คดโกงไม่หลอกลวง และโดยมากผู้ที่มีความซื่อสัตย์
สุจริต มักเป็นผู้ที่มีกำลังใจเข้มแข็ง มีใจบริสุทธิ์ หนักแน่น อดทน รักเกียรติยศชื่อเสียง
ไม่เห็นแก่ตัว และได้แบ่งความซื่อสัตย์ออกเป็น 3 ด้าน คือ ซื่อสัตย์ต่อตนเอง ซื่อสัตย์ต่อ
งานที่ทำ และซื่อสัตย์ต่อเพื่อนฝูง

กรมวัฒนธรรม (2497 : 5 - 6) ได้นิยามความซื่อสัตย์สุจริตว่า หมายถึง ความ
ซื่อตรงไม่คดโกง ถ้าแสดงออกทางใจ จะเป็นน้ำใสใจจริง ไม่ซ่อนเงื่อนงำไว้ในใจ ทางกาย
ก็เป็นการทำจริงไม่ไซ่ทำดีเพื่อลวงให้ผู้อื่นติดกับ ทางวาจาคือการพูดจริง คงเส้นคงวา
เชื่อถือไว้ใจได้ และอธิบายไว้เป็นข้อ ๆ ว่า

1. ต้องซื่อตรงไม่คดโกงหรือหลอกลวง ประกอบอาชีพในทางสุจริต
2. ต้องซื่อสัตย์ต่อตนเอง ครอบครัวยุติธรรม มิตรศหาย ต้องจงรักภักดีไม่คิดคดทรยศ
ต่อประเทศชาติ
3. ต้องซื่อสัตย์ให้ถูกทางโดยเฉพาะทางที่เป็นประโยชน์และดีงามเท่านั้น
4. ต้องรักษาคำพูดของตนให้มีค่าน่าเชื่อถือได้

ประทีน มหาจันทร์ (2512 : 72) กล่าวถึงคนซื่อว่า คือ คนที่ไม่คดโกง พูดแต่สิ่ง
ที่เป็นความจริง ไม่พูดปด ปิดบังอำพราง เมื่อทำผิดก็ยอมรับผิด ไม่ซัดทอดให้ร้ายผู้อื่น
ไม่หลอกลวงตนเอง และผู้อื่น ทำตามสัญญา ไม่หาประโยชน์ใส่ตนด้วยการโกงหรือ
หลอกลวงผู้อื่น

ศรีนาค สุริยะ (2516 : 46) ได้ให้ความหมายของความซื่อสัตย์ หรือความสัตย์
ซื่อตรงเที่ยงธรรม ยุติธรรม คือ ความจริง ความตรง ความแท้ ความแน่นอน ไม่เป็นความ
เทียมความเท็จ และความซื่อสัตย์นี้หมายเอาความจริงใจในตัวบุคคล ซึ่งแสดงออกเป็น
อัธยาศัยและความประพฤติ

จากความหมายดังกล่าวสรุปได้ว่า ความซื่อสัตย์ หมายถึง ความภักดี ซื่อตรง ไม่คดโกง ไม่หลอกลวง มีใจบริสุทธิ์ รักเกียรติยศชื่อเสียง ไม่เห็นแก่ตัว ไม่ซ่อนเงื่อนงำไว้ในใจ พูดจริง เชื่อถือไว้ใจได้ เมื่อผิดก็ยอมรับผิด ไม่ซัดทอดให้ร้ายผู้อื่น ไม่หลอกลวงตนเอง ละอายเกรงกลัวต่อการกระทำผิด มั่นคงต่อการทำความดี

ความหมายของความรับผิดชอบ

ชาวลา แพร์ตกุล (2514 : 33) ให้ความหมายของความรับผิดชอบไว้ว่า หมายถึง ความสนใจ ความตั้งใจที่จะทำงาน และติดตามผลงานที่ได้ทำไปแล้วเพื่อปรับปรุงแก้ไขให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ยอมรับในสิ่งที่ตนเองกระทำลงไปทั้งในด้านที่เป็นผลดี และผลเสีย โดยแสดงออกในรูปการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายด้วยความเต็มใจ ปฏิบัติงานด้วยความระมัดระวังอย่างมีจุดหมาย เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามที่ได้รับมา

คณีย์ งามมานะ (2518 : 5) ได้ให้ความหมายของความรับผิดชอบไว้ว่า หมายถึง คุณลักษณะของบุคคลที่แสดงถึงความเอาใจใส่จดจ่อและรับเป็นภาระหน้าที่การงาน ขยันหมั่นเพียร ไม่ย่อท้อ อดทนต่ออุปสรรค มีความละเอียดรอบคอบ มีความซื่อสัตย์ ตรงต่อเวลาไม่ละเลย ทอดทิ้งหรือหลีกเลี่ยง รู้จักวางแผนงาน พยายามปรับปรุงให้ดีขึ้น และป้องกันความบกพร่องเสื่อมเสียในงานที่ต้องรับผิดชอบ

ละเมียด ลิมอักษร (2517 : 8) ให้ความหมายของความรับผิดชอบไว้ว่า ความรับผิดชอบคือการปฏิบัติงานด้วยความตั้งใจจริง และขยันขันแข็ง เพื่อบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย ไม่ถือความพอใจหรืออารมณ์เป็นใหญ่ ใช้ความบากบั่นพยายามแก้อุปสรรคต่าง ๆ ความรับผิดชอบจึงเป็นปัจจัยที่สำคัญยิ่งต่อการปฏิบัติงาน

จรูญ สุภาพ (2520 : 81) ได้กล่าวว่า ความรับผิดชอบหมายถึง การยอมรับรู้ และสำนึกในการกระทำของตน ไม่ว่าผลนั้นจะเป็นอย่างไร หากมีข้อผิดพลาดก็พร้อมที่จะปรับปรุงแก้ไขให้ผลดีขึ้น ความรู้สึกรับผิดชอบนี้เป็นสิ่งเกื้อหนุนให้บุคคลปฏิบัติตามหน้าที่ของตน โดยไม่ต้องมีการบังคับ เข้มงวดจากบุคคลอื่น

ฟลิปโป (Flippo, 1966 : 122) สรุปความหมายของความรับผิดชอบไว้ว่า เป็นความผูกพันในการที่จะปฏิบัติหน้าที่ให้ลุล่วงไปได้ และความสำนึกนี้เกี่ยวข้องกับปัจจัย 3 ประการ คือ พันธะผูกพัน หน้าที่การงาน และวัตถุประสงค์

จากความหมายที่กล่าวมา สรุปได้ว่า ความรับผิดชอบ หมายถึง ความสนใจ ความตั้งใจที่จะทำงาน มีความเอาใจใส่ ขยันหมั่นเพียร ไม่ย่อท้อ ละเอียดรอบคอบ ตรงต่อเวลา รู้จักวางแผน ติดตามผลงานที่ได้ทำไปแล้วเพื่อปรับปรุงแก้ไขให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ยอมรับในสิ่งที่ตนเองกระทำลงไปทั้งในด้านที่เป็นผลดี และผลเสีย โดยแสดงออกในรูปการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายด้วยความเต็มใจ ปฏิบัติงานด้วยความระมัดระวังอย่างมีจุดหมาย

ความหมายของความเป็นผู้นำ

ทวี ทิมขำ (2528 : 171) ได้กล่าวว่า ผู้นำ หมายถึง ผู้ที่มีความรู้ในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง อันเป็นที่ต้องการในการดำเนินงานของกลุ่ม และสามารถใช้ความรู้นั้นช่วยให้กลุ่มบรรลุวัตถุประสงค์ได้ในสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่ง

เบอร์บี้ (Burby, 1972 : 43) ได้กล่าวว่า ผู้นำคือ บุคคลที่สามารถชักจูงให้คนอื่นปฏิบัติตามด้วยความเต็มใจ ทำให้ผู้ตามมีความเชื่อมั่นในตนเอง สามารถช่วยคลี่คลายความตึงเครียดต่าง ๆ ลงได้ และนำกลุ่มให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้

กล่าวโดยสรุปแล้ว ผู้นำคือบุคคลที่มีอิทธิพลเหนือบุคคลอื่นในกลุ่ม หรือ มีบทบาทสำคัญในการนำกลุ่มไปสู่จุดประสงค์ที่ตั้งไว้ เป็นผู้ที่สมาชิกยอมรับนับถือและให้ความเชื่อฟังปฏิบัติตาม

ปรัชญา เวสารัชช์ (2523 : 27) ให้ความเห็นว่าความเป็นผู้นำเป็นลักษณะความสัมพันธ์รูปหนึ่งระหว่างคนในกลุ่ม เป็นความสัมพันธ์ที่บุคคลหนึ่งหรือหลายคน ซึ่งเราเรียกว่าผู้นำ สามารถทำให้ผู้อื่นส่วนมากซึ่งเป็นผู้ตาม ดำเนินการไปในทิศทางและวิธีการที่ผู้นำกำหนดหรือต้องการ

มอร์เฟตและคนอื่น ๆ (Morphet and others, 1967 : 122) ได้ให้ความหมายความเป็นผู้นำไว้ว่า หมายถึง อำนาจของการกระทำ พฤติกรรม ความเชื่อและความรู้สึกของบุคคลหนึ่งในระบบสังคมที่มีต่ออีกบุคคลหนึ่ง โดยผู้ถูกกระทำเต็มใจยอมรับอิทธิพลนั้น ภายใต้แนวคิดนี้ จึงเห็นว่าผู้นำมากมายแตกต่างกันที่ระดับและชนิดของอิทธิพลที่มี ผู้นำอาจจะมีตำแหน่งหรือไม่มีตำแหน่งในหน่วยงานนั้นก็ได้

สต็อกคิลล์ (Stogdill, 1974 : 7) ให้ความหมายว่า ความเป็นผู้นำ เป็นกระบวนการใช้อิทธิพลต่อกลุ่มในองค์การ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้

ฟิดเลอร์ และเชมเมอร์ (Fiedler and Chemers, 1974 : 4) ได้สรุปว่าความเป็นผู้นำเป็นความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลซึ่งเกี่ยวข้องกับการใช้อิทธิพลและอำนาจ

โบลส์ และดาเวนพอร์ต (Boles and Davanport, 1975 : 154 - 155) เชื่อว่าความเป็นผู้นำเป็นกระบวนการที่บุคคลที่มีความคิดริเริ่ม ที่จะช่วยให้กลุ่มได้ก้าวไปสู่จุดประสงค์ซึ่งเป็นที่ยอมรับช่วยทำให้กลุ่มคงอยู่ได้ และช่วยให้คนในกลุ่มสมความปรารถนาในสิ่งที่ต้องการ โดยที่สิ่งที่ต้องการนั้นเป็นตัวกระตุ้นให้เขาเข้าร่วมเป็นสมาชิกของกลุ่ม

เทอร์รี่ (Terry, 1977 : 410) กล่าวว่า ความเป็นผู้นำเป็นการกระทำที่มีอิทธิพลทำให้บุคคลอื่นเต็มใจที่จะต่อสู้เพื่อวัตถุประสงค์ของกลุ่ม

มิลตัน (Milton, 1981 : 292) มีความเห็นว่า ความเป็นผู้นำก็คือการที่ผู้นำใช้อิทธิพลในความสัมพันธ์ที่มีต่อผู้ใต้บังคับบัญชาในสถานการณ์ต่าง ๆ เพื่อให้บุคคลแต่ละคนหรือกลุ่มใช้ความพยายามทำกิจกรรมต่าง ๆ ให้บรรลุเป้าหมายตามสถานการณ์ที่กำหนด

กล่าวโดยสรุป ความเป็นผู้นำ หมายถึง บุคคลที่สามารถชักจูงให้คนอื่นปฏิบัติตามด้วยความเต็มใจ ทำให้ผู้ตามมีความเชื่อมั่นในตนเอง สามารถคลี่คลายความตึงเครียดสามารถนำกลุ่มให้บรรลุเป้าหมายได้ เป็นอำนาจการกระทำ พฤติกรรม ความเชื่อ และความรู้สึกของบุคคลหนึ่งในระบบสังคมที่มีต่ออีกบุคคลหนึ่ง โดยผู้ถูกกระทำเต็มใจยอมรับอิทธิพลนั้น หรือเป็นกระบวนการที่บุคคลที่มีความคิดริเริ่ม ช่วยกลุ่มให้บรรลุวัตถุประสงค์

ความหมายของความเชื่อมั่นในตนเอง

สุชา จันทน์เอม (2521 : 152) ได้กล่าวถึงบุคคลที่มีความเชื่อมั่นในตนเองว่าจะเป็นคนที่มีความสามารถตัดสินใจได้อย่างฉับพลัน ไม่มีจิตใจรวนเร ทั้งนี้จะทำให้มีลักษณะของความเป็นผู้นำ เป็นที่เชื่อถือและไว้วางใจของผู้อื่น ทำให้ผู้อื่นอยากทำงานร่วมกับ

สมุท ศิริโชค (2522 : 296 - 297) ได้กล่าวถึงความเชื่อมั่นในตนเองไว้ว่า ความเชื่อมั่นในตนเองเป็นความรู้สึกสามัญและเป็นประโยชน์ที่ทำให้เกิดความเข้มแข็งแก่แผนการดำเนินกิจการงานสร้างชีวิต บุคคลใดที่แสดงความเชื่อมั่นในตนเองออกมาในสมรรถภาพแห่งการปฏิบัติงาน ย่อมชักจูงให้บุคคลอื่นมีความเชื่อมั่นตามได้ และความเชื่อมั่นในตนเองจะเป็นพลังในการต่อสู้กับปัญหาต่าง ๆ ได้ด้วยความมั่นใจ

ซิมอนด์ (Symonds, 1964 : 85 - 86) ได้กล่าวว่า บุคคลที่มีความเชื่อมั่นในตนเอง คือบุคคลที่ไม่ยอมจำนนต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยสิ้นเชิงทีเดียว ต่างกับคนที่ขาดความ

เชื่อมั่นในตนเอง คือ มีความขลาดกลัว และไม่แน่ใจในตนเอง ซึ่งใช้เวลาส่วนใหญ่ไปในทางนี้กวาดภาพเอาเองในสิ่งที่ตนต้องการหรือปรารถนา สิ่งใดก็จะไม่ทำตามลำดับขั้นแห่งความเป็นจริงเนื่องจากเกิดความหวาดกลัว หวั่นวิตกจนกลายเป็นคนทำอะไรไม่เป็นเลย อาจกล่าวได้ว่าปัจจัยที่สำคัญที่ทำให้คนเราขาดความเชื่อมั่นในตนเอง คือขาดความรู้ ขาดความกล้าหาญในทางชอบธรรมและมีความเกียจคร้าน นอกจากนี้ยังอาจเนื่องมาจากความเชื่อที่ฝังลึกอยู่ในจิตใจ หรือบางที่เป็นผลของความล้มเหลวในอดีต

แบลร์ (Blair, 1968 : 138) กล่าวว่าไว้ว่า คนที่ยอมรับสภาพการณ์ใหม่ ๆ ที่ตนประสบโดยปราศจากความกลัว ความล้มเหลว จะเป็นบุคคลที่มีความเชื่อมั่นในตนเอง

จากความหมายของความเชื่อมั่นในตนเองสรุปได้ว่า ความเชื่อมั่นในตนเอง หมายถึง ความแน่ใจหรือมั่นใจในความสามารถของตนเองว่าจะกระทำการต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้อง ไม่กังวลใจ และมีเหตุผล รวมทั้งสามารถตัดสินใจได้อย่างฉับพลัน จิตใจไม่รวนเร ไม่ยอมจำนนต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยสิ้นเชิงทีเดียว สามารถชักจูงให้บุคคลอื่นมีความเชื่อมั่นตามได้ และเชื่อว่าการที่ประสบความสำเร็จได้ตามที่บุคคลนั้นตั้งใจไว้เป็นผลมาจากความสามารถ ทักษะ หรือการกระทำของตนเอง

ความหมายความอดทน

ได้มีผู้ให้ความหมายของความอดทนไว้ดังนี้

สุภาพร สุขเจริญ (2530 : 21) กล่าวถึงความอดทนว่าหมายถึงการแสดงออกที่แสดงถึงความอดทนและควบคุมการกระทำของตนให้อยู่ในขอบเขตที่สังคมยอมรับโดยการแสดงออกดังต่อไปนี้

1. อดทนต่อความยากลำบากในการทำงาน
2. อดทนต่อความทุกข์จากการเจ็บป่วย
3. อดทนต่อความเจ็บใจ จากคำวิจารณ์ของผู้อื่น
4. อดทนต่อกิเลสที่ทำให้เศร้าหมอง

ขนิษฐา สาลีผล (2537 : 11) ให้ความหมายความอดทนว่า หมายถึง ความเข้มแข็ง ความหนักแน่นของจิตใจ สามารถยืนหยัดต่อสู้กับการกระทบกระทั่งของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นได้ ซึ่งจะต้องมีความอดทนทั้งทางร่างกายและจิตใจ อดได้จากความสามารถที่ยืนหยัด

ต่อความเจ็บปวด ความเมื่อยล้า ความยากลำบากและคำวิพากษ์วิจารณ์ต่าง ๆ โดยไม่แสดงอาการหวั่นไหวใด ๆ

ชานาญ นิสาร์ตัน (2521 : 286) กล่าวถึงผู้ที่ควบคุมตนเองได้คือนั้นต้องมีหลักการในการปฏิบัติเรื่องความอดทนสรุปได้ว่า ผู้ที่ควบคุมตนได้ดีต้องมีขันติหรือความอดทนเป็นองค์ประกอบด้วยการอธิบายว่า ขันติ แปลว่า ความอดทน

สำหรับ พระราชวรมุนี (2530 : 268) กล่าวถึงความอดทนในทศพิธราชธรรมสรุปได้ว่าขันติ คือ ความอดทนต่องานที่ตรากตรำ ถึงจะลำบากกายหน้าเหนื่อยเพียงไร ก็ไม่ท้อถอย ถึงจะถูกข่มขู่ด้วยคำเสียดสีถากถางอย่างไร ก็ไม่หมัดกำลังใจ ไม่ละทิ้งกรณีที่น่าพิศุขโดยชอบธรรม

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาสยามบรมราชกุมารี (2525 : 138) ทรงพระนิพนธ์ถึงความอดทนในทศพิธราชธรรมสรุปได้ว่า ขันติ หมายถึง กริยาที่อดทนต่อ โลกะ โทสะ โมหะ ไม่แสดงกริยาว่าจันชั่วร้ายตามอำนาจ โลกะ โทสะ โมหะ และ อดทนต่อทุกขเวทนา อดทนต่อถ้อยคำที่มีผู้กล่าวขู่ไม่เป็นที่ชอบใจ พระมหากษัตริย์จะต้องมีพระราชหฤทัยกล้าหาญ สามารถรักษาพระราชหฤทัยและพระอาการทางกาย วาจา ให้สงบเรียบร้อย จึงจะปกครองอาณาประชาราษฎร์ให้เป็นสุขได้

สมเด็จพระญาณสังวร (2526 : 51 อ้างถึงใน รุจิ เสงี่ยมตร, 2540 : 27) ทรงลิขิตถึงความอดทนในทศพิธราชธรรมสรุปได้ว่า ขันติ ความอดทน อันปรากฏอย่างแจ่มชัดว่า ได้ทรงมีพระขันติคือความอดทนอย่างเต็มที่ จึงได้ทรงสามารถปฏิบัติพระราชกรณียกิจ และทรงปฏิบัติพระองค์เองเป็นอย่างดี

พระพุทธานุสสิกะ (2518 : 30) กล่าวถึงความอดทนสรุปได้ว่า ขันติ แปลว่า ความอดทน คือ อดทนต่อการบีบคั้นของกิเลส เมื่อเรามีความรู้สึกฝ่ายต่ำที่เรียกว่า กิเลสเกิดขึ้นในใจเมื่อไร มันจะเป็นการบีบคั้นเมื่อนั้น ถ้าเราทนไม่ได้จะล้มเหลวหมด ฉะนั้นตามหลักพุทธศาสนาจึงมุ่งไปถึงความอดทนต่อการบีบคั้นของกิเลส

จากความหมายของความอดทน สรุปได้ว่าความอดทน หมายถึง ลักษณะของการแสดงออกซึ่งความขยันหมั่นเพียร หรือมีความวิริยะอุตสาหะในการทำงานมีความพร้อมเพรียงในการร่วมกิจกรรมต่าง ๆ และอาสาทำงานเพื่อส่วนรวม รวมถึงความสามารถของร่างกาย ความคิด และจิตใจ ที่จะทนต่อการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ อย่างเข้มแข็ง หนักแน่น ยืนหยัดต่อสู้กับการกระทบกระทั่งของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นได้ ยืนหยัดต่อความเจ็บปวด

ความทุกข์ยากในการทำงาน ความเจ็บป่วย ความเจ็บใจ โลกะ โทสะ โมหะ คำพูดเสียดสี ถากถาง ทุกขเวทนาต่าง ๆ และสามารถเอาชนะจิตใจตนเองได้

จริยธรรมกับตำรวจ

คุณค่าของการประพฤติตนเป็นตำรวจที่มีจริยธรรมและอุดมคติ

ตำรวจเป็นข้าราชการที่อยู่ใกล้ประชาชนที่สุด เป็นปราการด่านแรกของรัฐบาล ในการรับใช้ประชาชน ทางด้านประชาชนเมื่อมีเหตุเดือดร้อนยอมนึกถึงที่พึ่งคือตำรวจก่อนผู้อื่น ตำรวจจึงต้องพร้อมและทำตัวให้เป็นตำรวจที่ดี เป็นที่พึ่งของประชาชนสมกับคำกล่าวที่ว่า “เราอยู่ไหนประชาชนอุ่นใจทั่วกัน” ตรงกันข้ามตำรวจที่ไม่ดีไม่เป็นที่ไว้วางใจของประชาชน ดังนั้นหากตำรวจประพฤติตนเป็นคนดี มีจริยธรรมแล้ว นอกจากจะเป็นประโยชน์ให้ตนเองพ้นทุกข์ มีความสุขแล้ว ยังเป็นประโยชน์ต่อผู้อื่นและประชาชนอีกด้วย

อาจกล่าวได้ว่าการที่ตำรวจประพฤติตนเป็นคนดีมีจริยธรรม มีคุณค่าและประโยชน์ดังต่อไปนี้คือ(กรมตำรวจ, 2539 : 146 - 147)

1. เป็นประโยชน์ต่อตัวตำรวจเองและครอบครัว เช่น ถ้าหากตำรวจเลิกอบายมุขได้ ไม่ดื่มสุรา ไม่เล่นการพนัน ไม่เที่ยวกลางคืน ไม่คบมิตรชั่วอันจะพาให้ตัวพลอยประพฤติชั่วไปด้วยแล้ว เงินรายได้ก็จะพอใช้ไม่เดือดร้อน ครอบครัวก็จะมีสุข เป็นตัวอย่างที่ดีแก่ครอบครัวและผู้อื่นอีกด้วย
2. เป็นประโยชน์ต่อกรมตำรวจในการที่ทำให้ภาพพจน์ หรือภาพลักษณ์ของตำรวจดีขึ้น เป็นที่พอใจของประชาชน และเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ตำรวจผู้อื่น
3. เป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติหน้าที่การงานของตำรวจ เพราะนอกจากเป็นการทำให้ตนเองไม่มีปัญหาอันอาจเป็นอุปสรรคในการปฏิบัติหน้าที่การงานแล้ว ผู้มีจริยธรรมยอมเป็นผู้มีความขยันขันแข็ง เสียสละและสามัคคี อันเกิดมาจากความไม่เห็นแก่ตัว อันจะทำให้ปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพมากขึ้นอีกด้วย
4. ได้รับความร่วมมือร่วมใจจากประชาชน เพราะเมื่อตำรวจทำตนเป็นคนดีมีจริยธรรม เช่น มีความซื่อสัตย์ ช่วยเหลือประชาชน เป็นต้น ย่อมเป็นที่รักใคร่ ยกย่องมีเกียรติยศ ศักดิ์ศรี ประชาชนย่อมมีความศรัทธาเลื่อมใส และมีความเชื่อมั่นในการทำงานของตำรวจ ประชาชนก็จำให้ความร่วมมือในการทำงานของตำรวจ เช่น ให้ความช่วยเหลือ

ไม่ฝ่าฝืนกฎหมาย ยินดีเป็นพยานให้ตำรวจ เป็นต้น การกระทำผิดกฎหมายก็จะลดน้อยลง ประชาชนก็มีความสุข

แนวปฏิบัติเพื่อให้มีจริยธรรมของข้าราชการตำรวจ

คณะกรรมการพิจารณาปรับปรุงแก้ไขการบริหารงานตำรวจ ด้านการประชาสัมพันธ์ และการเสริมสร้างภาพพจน์ได้เสนอแนวทางในการปฏิบัติตนของข้าราชการตำรวจ ซึ่งสรุปได้ดังต่อไปนี้ (กรมตำรวจ, 2539 : 147 - 148)

1. ตำรวจจะต้องไม่ทุจริตต่อหน้าที่ด้วยประการทั้งปวง เช่นรับเงินจากผู้กระทำผิด หรือเรียกร้อง หรือรับเงินในการให้บริการแก่ประชาชน ไม่ว่าจะด้วยประการใด ๆ
2. ตำรวจจะต้องไม่เป็นผู้ที่กระทำผิดกฎหมายเสียเอง หรือให้ความร่วมมือ หรือสนับสนุนผู้กระทำผิด เช่นการค้ายาเสพติด ปล้นทรัพย์ กรรโชกทรัพย์ มั่วสุมเล่นการพนัน คุมบ่อน คุมช่อง กระทำผิดกฎหมายจราจร เสพสุราจนไม่สามารถครองสติได้ เป็นต้น
3. ไม่ใช้อำนาจหน้าที่ เกินขอบเขตของกฎหมาย หรือใช้อำนาจหน้าที่ที่มีอยู่ในเชิงกดขี่ข่มเหงประชาชน เช่น วิสามัญฆาตกรรมเกินกว่าเหตุ การซ้อมผู้ต้องหา การแก้งักจับด้วยเรื่องส่วนตัว หรือเพราะบันดาลโทสะ หรือใช้อำนาจหน้าที่เกินขอบเขตเพราะหวังผลงาน หรือความดีความชอบ เป็นต้น
4. ใช้กิริยาวาจาที่สุภาพต่อประชาชน ไม่ใช้กิริยาวาจาที่ไม่สมควรเช่นแสดงกิริยาเบ่งกับประชาชน พุดจาหยาบคาย คุกประชาชน หรือใช้วาจาที่ไม่สมควร
5. ให้การต้อนรับแก่ประชาชนด้วยความเต็มอกเต็มใจ กระตือรือร้น และอ่อนน้อมถ่อมตน และให้บริการแก่ประชาชนด้วยความกระตือรือร้นไม่เกียจจน
6. ปรับปรุงความรู้ความสามารถและสมรรถภาพในการทำงานอยู่เสมอ
7. หมั่นตรวจสอบและพัฒนาจิตใจตนเองอยู่เสมอ เช่น หาโอกาสไปวัด ฟังธรรมเทศนา พบปะสมณะที่ดีและน้อมนำธรรมะมาฝึกฝนปฏิบัติ
8. ฝึกตนให้เป็นผู้มีก้น้อย สันโดษ พอใจในสิ่งที่ตนมีอยู่ ใช้จ่ายแต่สิ่งที่จำเป็น ไม่ฟุ้งเฟ้อ ฟุ่มเฟือยไปตามสังคม
9. พัฒนาความคิดให้เห็นว่าข้าราชการเป็นผู้รับใช้ประชาชน ขจัดความคิดที่เห็นว่าข้าราชการเป็นขุนนางเจ้าขุนมูลนาย หรือผู้ปกครองประชาชน
10. พัฒนาความคิดประชาธิปไตย ประชาชนมีความเป็นไทในการปกครองตนเอง ขจัดความคิดเผด็จการในจิตใจ

11. พัฒนาตนเองให้เป็นผู้มีระเบียบวินัยจากจิตสำนึกของตำรวจเอง มิใช่จากผู้บังคับเท่านั้น

คุณธรรมและจริยธรรมที่ควรเร่งเสริมสร้าง

คุณธรรมและจริยธรรมที่ควรเร่งเสริมสร้างให้เกิดขึ้นในจิตใจของตำรวจในขณะนี้คือ (กรมตำรวจ, 2539 : 173 - 176)

1. ความสำนึกในหน้าที่

ความสำนึกในหน้าที่และบทบาทของผู้พิทักษ์สันติราษฎร์ ด้านกฎหมายและมนุษยธรรม ควบคุมการปฏิบัติตนด้วยกาย วาจา ใจ เน้นคุณประโยชน์ส่วนรวมเป็นสำคัญ โดยเริ่มที่คุณธรรมพื้นฐาน สร้างความรักและความเมตตา ความปรารถนาดีเป็นที่ตั้ง เต็มใจให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ประสบเคราะห์กรรม ให้ปลอดภัยทั้งร่างกายและทรัพย์สิน มีปฏิภาณแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้โดยรอบคอบด้วย สุจริต ลด และ เลิก โลก โกรธ หลง ก้าวร้าว พิจารณาประโยชน์ของกฎหมาย ระเบียบปฏิบัติข้อห้ามที่ได้พิจารณาโดยเหมาะสมแล้ว ไม่ใช่ความรู้ความสามารถซึ่งช่องหรือแนะนำให้ผู้ปฏิบัติผิดสร้างความยุ่งยากหรือเอาเปรียบต่อผู้อื่น และสังคม มุ่งสร้างความถูกต้องเป็นผลดีต่อสังคม ชุมชน ประเทศชาติ

2. การรับใช้ช่วยเหลือผู้อื่น

การรับใช้ช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ด้วยบริการที่ดี โดยไม่หวังสิ่งตอบแทนเป็นพฤติกรรมต่อเนื่องที่จำเป็นต้องปฏิบัติในฐานะผู้ให้บริการที่ดี ด้วยจริยธรรมและคุณธรรมของตำรวจให้ความช่วยเหลือจกต้องอยู่ในขอบเขตของกฎหมาย การสร้างความสมบูรณ์ในสังคม ค่านิยมที่ดี ตำรวจต้องให้ความช่วยเหลือด้วยความจริงใจเต็มความสามารถในขอบเขตที่ทำได้ มีการให้คำแนะนำ ปรีกษาเพื่อลดปัญหาความขัดแย้ง ชี้แนะให้พิจารณาด้วยเหตุผล รู้จักเหตุที่เกิดและผลลัพธ์ ตำรวจต้องรู้จักแยกแยะ มุ่งส่งเสริมให้มีหลักธรรม ให้เห็นว่าการสร้างคุณความดีเป็นสิ่งจำเป็น ความชั่วเป็นสิ่งไร้สาระพึงละเว้น ไม่ประพฤติปฏิบัติ

3. มารยาทของตำรวจ

มารยาทของตำรวจเป็นจริยธรรมควบคุมความประพฤติ ที่สุภาพชนที่ดีพึงปฏิบัติ เพื่อเป็นแบบอย่าง เน้นความสุภาพทางกาย วาจา มีความอ่อนน้อมถ่อมตน รู้จักการใช้คำพูดที่ผูกใจคนได้ ลดการขัดแย้ง สร้างความเป็นธรรมในสังคมด้วยการลดอคติ 4 คือ ฉันทาคติ โทสาคติ โมหาคติ และภยาคติ ฝึกปฏิบัติจนเป็นนิสัย

ตำรวจที่ดีต้องมีความเที่ยงธรรม และละเอียดรอบาป ลดละ เลิกอบายมุขได้โดยสิ้นเชิง ช่วยสังคมโดยปฏิบัติเป็นแบบอย่างต่อเยาวชนผู้หลงผิด ช่วยเหลือทรัพยากรบุคคล เพื่อสร้างความเจริญแก่ประเทศชาติ

ตำรวจเป็นคนที่ทันสมัย รู้เหตุ รู้ผล รู้ปฏิบัติทันเหตุการณ์ สมควรได้รับการฝึกปฏิบัติ

4. ความสันโดษ

ความสันโดษ คือความยินดี ความพอใจในสิ่งที่มีอยู่ เมื่อคนเห็นคุณค่าของความสันโดษแล้วจะเป็นส่วนหนึ่งของการส่งเสริมความซื่อสัตย์ ความจงรักภักดีต่อสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ตามมา การบำเพ็ญความสันโดษจึงทำให้สามารถอยู่ในสังคมได้ด้วยความสะดวกสบายในการเป็นผู้ให้ และยินดีต่อการได้รับ พอใจในตนเอง ใช้ความสันโดษให้เกิดวัตถุทรัพย์และคุณทรัพย์ มีความตั้งใจทำงานอย่างมุ่งมั่น ทำให้สร้างความเป็นปึกแผ่นได้ ผู้มีความสันโดษแท้ย่อมมีความสุขสำราญเบิกบานใจ มั่งคั่งด้วยทรัพย์และคุณความดี

5. ความไม่ประมาท

ความไม่ประมาทในธรรมทั้งหลาย (อัปมาโท จ ชัมเมสุ) ตามมงคลข้อที่ 21 ที่ว่าบุคคลผู้ไม่ประมาทคือบุคคลที่มีสติกำกับตัว คอยระมัดระวังอยู่ทุกกรณี ถ้าผู้ปฏิบัติไม่ประมาทในเหตุการณ์สำคัญทั้งที่ร้ายแรงหรือไม่ร้ายแรงก็ตามจะทำให้ดำรงตนอยู่ในสุจริตธรรม ความเที่ยงธรรมผลที่ได้รับคือความปิติสุข สงบสุข สบายกายใจ ไม่มีความทุกข์ความเดือดร้อนใดบังเกิดตามมา การปฏิบัติอบรมจิตใจให้บริสุทธิ์ ปราศจากราคะ โทสะ โมหะ และความมัวเมา เป็นสิ่งจำเป็นทำให้บุคคลมีสติกำกับตัวไม่ครั่นคร้าม ไม่สะทกสะท้าน ไม่หวั่นไหว ไม่วิตกกังวล ไม่ตกใจ ไม่หลงปฏิบัติตนผิดทำนองคลองธรรม

6. การควบคุมอารมณ์

การควบคุมอารมณ์มีความหมายถึงการควบคุมจิตใจ ควบคุมความรู้สึก มีสติสัมปะชัญญะปฏิบัติได้ โดยฝึกบริหารจิตเป็นประจำจะทำให้เกิดความมั่นคงในอารมณ์คิดได้ สามารถสังเกตรู้เท่าทันอารมณ์ไม่หมกมุ่นอยู่กับสิ่งทำให้เกิดอกุศลรู้ทางหลักเลี้ยวอบายมุข อกุศล มุ่งสร้างเสริมกุศลแก่ตนเอง รู้จักใช้เวลาว่างโดยเลือกงานอดิเรกที่เป็นคุณประโยชน์ ต่อหมู่คณะ สังคมและประเทศชาติ

7. การดำรงชีวิตที่เรียบง่าย

การดำรงชีวิตที่เรียบง่ายของตำรวจ คือ การสร้างความเชื่อมั่นว่า ความต้องการของมนุษย์ คือปัจจัยสี่ ส่วนองค์ประกอบความสะดวก ความรักความเมตตา ความปลอดภัย และการยอมรับในสังคมนั้นจะเป็นปัจจัยที่ห้า ที่เสริมสร้างในภายหลังที่ขึ้นอยู่กับคุณความดีของคนที่สามารถครองตน ครองคน ครองงานได้

การสร้างพื้นฐานที่ดี คือการดำรงชีวิตที่เรียบง่ายในแนวความพอดี ประหยัด ขยัน หมั่นเพียร ซื่อสัตย์ ขจัดความเห็นแก่ตัว มุ่งสร้างประโยชน์ส่วนรวม ตามปณิธาน เพื่อความสงบสุขและสันติสุข ใช้ความรู้ความสามารถ ประสพการณ์เพื่อความก้าวหน้าในหน้าที่ราชการมุ่งประโยชน์ส่วนรวมสำคัญ

8. ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของมนุษย์ คือการสร้างเอกภาพความเป็นหนึ่งในเป้าหมายที่ตรงกัน ด้วยการยอมรับเคารพในกติกา ข้อตกลง เพื่อดำเนินการบทบาทหน้าที่ด้วยความรัก สามัคคี มีวินัย มั่นคง ในสังขรณ์ความจริงใจในการปฏิบัติงานร่วมกัน ตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายอย่างรอบคอบและมีเหตุผล เพื่อประโยชน์ในการอยู่ร่วมกันอย่างสันติของชนในชาติ มีหลักกรรมตามสถานภาพ เช่นผู้บังคับบัญชา พึงมีหลักกรรม ปกครองผู้ใต้บังคับบัญชาด้วยความเป็นธรรมและเมตตากับทุกคนโดยเสมอภาค ทำให้เกิดความสามัคคี ได้รับความร่วมมือร่วมใจจากหลายฝ่าย ช่วยเหลือกันในการทำงาน ทำให้งานบรรลุวัตถุประสงค์ได้โดยง่าย

9. การเป็นคนมีศีลธรรมดี

การที่เป็นคนมีศีลธรรมดี มีความประพฤติที่ดีที่ชอบ มีความคิดดี มีความปรารถนาดี ประกอบแต่คุณงามความดี มีจิตใจเป็นมนุษย์ มีความเมตตากรุณา รู้จักกตัญญู รู้คุณ ไม่ถือโกรธ ไม่เห็นแก่ตัว ไม่เอาัดเอาเปรียบคนอื่น มีความสามัคคีกลมเกลียวกัน มีความซื่อสัตย์ พูดแต่ความจริง ไม่พยายามท้อฆาต ไม่อิจฉาริษยาผู้อื่น โอบอ้อมอารี คนที่มีศีลธรรมดีนั้น คือคนที่มีความประพฤติที่ดีที่ชอบ ดังนั้น ศาสนาจึงเป็นสิ่งที่สร้างคุณธรรมให้เกิดขึ้นในหัวใจของมนุษย์ เพื่อหวังให้มนุษย์อยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข ฉะนั้นก่อนที่จะคิดหรือทำอะไรลงไปทั้งหมด ไม่ว่าจะงานในราชการหรืองานส่วนตัว ให้ไตร่ตรองให้รอบคอบ และคิดทบทวนก่อนว่าจะทำอะไรลงไปนั้นจะเป็นผลดีหรือไม่ ฝึกระเบียบแบบแผนหรือฝึก

กฎหมายของบ้านเมืองหรือไม่ หรือผิดขนบธรรมเนียมประเพณี การทำอะไรลงไปนั้นให้ฝึกให้เป็นคนรอบคอบ ละเอียดละอองจึงได้ชื่อว่าเป็นคนที่มีศีลธรรมดี

10. คุณสมบัติของผู้ดี

การแสดงความเคารพกระทำได้หลายแบบ เช่น วันทยาหัตถ์ ในกรณีแต่งเครื่องแบบ สวมหมวก ก้มศีรษะหรือยืนตรงในกรณีแต่งเครื่องแบบไม่สวมหมวก หรือไหว้ตามประเพณีนิยมของไทยผู้น้อยแสดงความเคารพด้วยการไหว้ผู้อาวุโส ฝ่ายที่รับการเคารพต้องรับไหว้ทุกครั้ง ยามทักทายกันเราต้องเคารพกัน ประเพณีการไหว้และก้มศีรษะให้ เวลาพบผู้อื่นนั้นงามนัก คนในเอเชียเป็นจำนวนล้าน ๆ ทักทายกันเช่นนี้ทุกวัน เวลาใครเอาน้ำชามาให้เรา 1 ถ้วย เราจะก้มศีรษะและไหว้เขาด้วยความเคารพเสมอ เวลาเราพนมมือเราหายใจเข้าและกล่าวในใจว่า “ดอกบัวสำหรับเธอ” เวลาเราก้มศีรษะลงมาเราข่อมหายใจออกและกล่าวในใจว่า “พระพุทธเจ้าในอนาคต”

การพนมมือในท่าที่คล้ายดอกบัวเท่ากับเราให้ดอกบัวแก่ผู้ที่ยืนอยู่ข้างหน้าเรา ต้องจำไว้ว่าอย่าพนมมือไหว้ดังกับว่าเราเป็นเครื่องยนต์ เราต้องรู้ซึ่งถึงคนที่อยู่ข้างหน้าเรา และเราไหว้เขาด้วยความเคารพ เมื่อเราเคารพเขาอย่างจริงใจ

จำเป็นที่เราควรเห็นพระพุทธเจ้าในทุก ๆ คนที่อยู่ต่อหน้าเรา ถ้าเราฝึกการปฏิบัติเช่นนี้เนื่อง ๆ เราจะเปลี่ยนสภาพของตัวเองได้

เราจะเกิดความอ่อนน้อมถ่อมตนเมื่อเรารู้จักเคารพผู้อื่น เราข่อมรู้จักเคารพตนเอง

เกณฑ์ปกติ (Norms)

เกณฑ์ในการสร้างเกณฑ์ปกติ

เกณฑ์ปกติ หมายถึง ข้อเท็จจริงทางสถิติที่บรรยายการแจกแจงของคะแนนจากประชากรที่นิยามไว้อย่างดีแล้ว และเป็นคะแนนตัวที่บอกระดับความสามารถของผู้สอบว่าอยู่ระดับใดของกลุ่มประชากร แต่ในทางปฏิบัติประชากรที่นิยามไว้อย่างดี (Well Defined Population) เป็นกลุ่มตัวอย่างที่ดีของประชากรนั่นเอง แต่ต้องมีจำนวนมากพอที่จะเป็นตัวแทนของประชากรได้ด้วย ไม่อย่างนั้นแล้วเกณฑ์ปกติเชื่อมั่นไม่ได้ (ลิวน์ สายยศ และ อังคณา สายยศ, 2539 : 314)

บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์ (ม.ป.ป. : 325 - 339) ได้กล่าวถึงเกณฑ์ปกติ (Norms) ที่เกี่ยวข้องกับแบบวัดไว้ดังนี้

ความหมายของนอร์ม (The Meaning of Norms) ในทางวัดผลการศึกษา นอร์ม หมายถึง คะแนนเฉลี่ย หรือคะแนนจุดกลาง (Mean or Median) ของกลุ่มตัวอย่างนักเรียนซึ่งเรียกว่า กลุ่มนอร์ม หรือกลุ่มอ้างอิง (Norms Group or Reference Group) ที่ทำการสุ่มเลือกมา โดยแสดงลงในตารางนอร์ม (Norm Table) ซึ่งบอกความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนดิบกับคะแนนมาตรฐานที่แปลงรูปมาจากคะแนนดิบ

ประเภทของนอร์ม (Type of Norms) การแปลงความหมายของคะแนนโดยนำไปเทียบกับนอร์มมีลักษณะเป็นการเปรียบเทียบกับกลุ่มภายนอก เช่น การเปรียบเทียบกับกลุ่มนักเรียนที่มีอายุเท่า ๆ กัน หรือกลุ่มนักเรียนที่อยู่ในชั้นเดียวกัน อยู่ในเขตท้องถิ่นเดียวกัน การเปรียบเทียบอีกวิธีหนึ่งก็คือ การเทียบตำแหน่งกันในรูปแบบของเปอร์เซ็นต์ของกลุ่ม หรืออยู่ในรูปของส่วนที่เบี่ยงเบนไปจากคะแนนเฉลี่ย ทำให้การแปลความหมายคะแนนของแต่ละบุคคลมีกระสวน (Patterns) ที่สำคัญอยู่ 4 แบบ (Thorndike and Hagen, 1969 : 219 อ้างถึงใน บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์, ม.ป.ป. : 328) ดังแสดงในตาราง 3

ตาราง 3 ประเภทที่สำคัญของนอร์มทางการศึกษาและทางจิตวิทยา

นอร์ม	ประเภท	
	การเปรียบเทียบ	กลุ่มตัวอย่าง
นอร์มอายุ	เทียบแต่ละกลุ่มกับบุคคล	จัดกลุ่มตามลำดับอายุ
นอร์มชั้นเรียน	เทียบแต่ละกลุ่มกับกลุ่ม	จัดกลุ่มตามลำดับชั้นเรียน
นอร์มเปอร์เซ็นต์ไทล์	เทียบแต่ละบุคคลตามตำแหน่งของเปอร์เซ็นต์ของกลุ่ม	จัดกลุ่มโดยใช้อายุหรือชั้นเดียวกันตามชนิดของบุคคล
นอร์มคะแนนมาตรฐาน	เทียบแต่ละบุคคลตามจำนวนส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานที่อยู่เหนือหรืออยู่ใต้คะแนนเฉลี่ยของกลุ่ม	เหมือนกับนอร์มเปอร์เซ็นต์ไทล์

1. นอร์มอายุ (Age Norms) นอร์มอายุเป็นค่าเฉลี่ยของคุณลักษณะหนึ่ง ๆ ที่แสดงถึงการเปลี่ยนแปลงก้าวหน้าตามลำดับกลุ่มอายุ เช่น ส่วนสูง ถ้าสุ่มเลือกกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนหญิงอายุ 8 ขวบ มาวัดส่วนสูง ก็จะได้ค่าเฉลี่ยของส่วนสูงที่เป็นนอร์มส่วนสูงของกลุ่มอายุนี้อีก ค่าเฉลี่ยที่ได้ไม่ใช่ค่าที่แท้จริง และไม่ใช่ค่าที่ทุกคนจะต้องมี แต่ค่าเฉลี่ยนี้จะ เป็นประโยชน์ในการพิจารณาเรื่องนอร์มอายุและชั้นเรียน

การใช้อายุเป็นเกณฑ์เทียบนี้เป็นเรื่องที่เข้าใจได้ง่ายและเป็นที่ยอมรับกัน และ เหมาะกับการแสดงคุณลักษณะที่ออกมาแบบต่อเนื่อง แต่มีปัญหาที่เป็นจุดอ่อนดังนี้

1.1 ความเจริญงอกงามของแต่ละปีนั้นจะยึดถือว่ามีหน่วยมาตรฐานและแบบ เดียวกันหรือไม่ ปัญหาเรื่องการลดลงและการไม่งอกงามนี้ปรากฏขึ้นกับลักษณะทุกอย่างที่ เราวัด ทำให้หน่วยของการวัดแต่ละช่วงปีไม่สม่ำเสมอ

1.2 กลุ่มตัวอย่าง เป็นการยากที่จะหากกลุ่มตัวอย่างให้เป็นตัวแทนที่แท้จริง ของคนอายุต่าง ๆ กันในระดับอายุ 12 ปี เราสามารถหาได้ง่ายตามโรงเรียนระดับชั้นต่าง ๆ หลาย ๆ โรงเรียน แต่ถ้าที่ระดับอายุสูงขึ้น กลุ่มตัวอย่างจะกระจายมากยิ่งขึ้น บางคนอยู่ใน โรงเรียน ในสถานที่ทำงานต่าง ๆ กัน การสุ่มตัวอย่งนี้จะทำได้ลำบากมากยิ่งขึ้น ซึ่งทำให้อ นอร์มอายุของคนในระดับอายุสูงขึ้นไม่น่าเชื่อถือได้

สรุปนอร์มอายุจะใช้ได้ดีขึ้นอยู่กับค่าเฉลี่ยของการแสดงออกของบุคคลตาม ระดับอายุและสามารถที่จะแปลความหมายให้เข้าใจได้ง่าย อย่างไรก็ตามนอร์มอายุก็มีปัญหา สำคัญอยู่ที่ระดับอายุสูงขึ้นซึ่งความเจริญงอกงามจะคงที่ หน่วยความเจริญจะไม่เท่ากับตอน อายุน้อย ๆ และยังมีอุปสรรคในแง่การสุ่มตัวอย่าง บุคคลที่มีระดับอายุสูง ๆ ให้เป็นตัวแทนที่ แท้จริงได้ เพราะแต่ละบุคคลอยู่กันกระจัดกระจายมาก นอร์มของอายุจึงเหมาะสำหรับความ สามารถของเด็กที่อยู่ในวัยเรียน ชั้นประถม และชั้นมัธยม ซึ่งมีลักษณะต่อเนื่องกัน เช่น ความสูง น้ำหนัก และคุณลักษณะทางจิตวิทยาต่าง ๆ เช่น สติปัญญา

2. นอร์มชั้นเรียน (Grade Norms) นอร์มชั้นเรียนมีลักษณะหลายประการที่ เหมือนกับนอร์มอายุ แตกต่างกันที่กลุ่มอ้างอิง (Reference Groups) จะใช้กลุ่มชั้นเรียนแทน กลุ่มอายุ โดยทำการทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนในแต่ละระดับชั้นเรียน แล้ว คำนวณค่าเฉลี่ยของแต่ละระดับชั้นเรียน นอร์มชั้นเรียนก็มีปัญหาเช่นเดียวกับนอร์มอายุ เพราะเราไม่สามารถจะรับรองได้ว่าความเจริญของแต่ละชั้นจะเท่ากันหรือไม่ก็ตาม แต่จะไม่มี ความหมายอะไรเลย

3. นอร์มเปอร์เซ็นต์ไทล์ (Percentile Norms) นอร์มอายุและชั้นเรียนนั้นเราทำได้โดยการคำนวณมาจากคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างลำดับอายุ และตามอายุลำดับชั้นเรียน แต่สามารถทำให้มีความหมายยิ่งขึ้นอีก โดยการเอาไปเปรียบเทียบกับตนเองในกลุ่มเหล่านั้น การเปรียบเทียบเช่นนี้ จะได้นอร์มเปอร์เซ็นต์ไทล์ตามความรู้ในทางสถิติ

นอร์มเปอร์เซ็นต์ไทล์นี้ใช้ได้กับทุกงานชนิดอย่างกว้างขวางมาก สามารถใช้กับกลุ่มตัวอย่างใด ๆ ก็ได้ ใช้ได้ทุกระดับอายุไม่ว่าเด็กหรือผู้ใหญ่ ใช้ได้ทั้งสถานการณ์ทางการศึกษาหรือการทำงาน แต่ก็ยังมีข้อบกพร่องที่สำคัญ 2 ประการ คือ

3.1 กลุ่มนอร์ม (Norming Group) ที่ได้มาจะต้องถูกต้องตามที่ต้องการของนอร์มนั้น การใช้นอร์มเปอร์เซ็นต์ไทล์นี้จำเป็นต้องมีกลุ่มนอร์มหลาย ๆ แบบ (Multiple sets of Norms) จะต้องมีนอร์มที่เหมาะสมกับแต่ละประเภทของกลุ่ม หรือสถานการณ์ที่จะทำการทดสอบ

3.2 ความเท่ากันของหน่วย เนื่องจากแต่ละเปอร์เซ็นต์ไทล์นั้นมีหน่วยที่ไม่เท่ากัน

สรุปนอร์มเปอร์เซ็นต์ไทล์จะใช้เป็นมาตรฐานในการแปลความหมายของคะแนนแต่ละบุคคลในกลุ่มหนึ่ง ๆ ถ้าจะให้คะแนนเปอร์เซ็นต์ไทล์มีความหมายมากขึ้นก็ต้องเลือกเทียบกับกลุ่มที่มีลักษณะเช่นเดียวกับคน ๆ นั้น ดังนั้นจึงต้องมีหมู่ของเปอร์เซ็นต์ไทล์หลาย ๆ กลุ่มตามอายุหรือชั้นเรียนหรือตามอาชีพต่าง ๆ วิธีนี้จะให้ประโยชน์มากถ้าหากกลุ่มตัวอย่างได้ แต่ก็ยังมีปัญหาที่หน่วยของเปอร์เซ็นต์ไทล์ตรงกลาง ๆ จะแคบกว่าตรงปลาย ๆ โฉง

จากนอร์มทั้ง 3 ประเภท สามารถเรียกชื่อได้เป็นแบบต่าง ๆ กัน ตามกลุ่มของนอร์ม เช่น นอร์มชาติ นอร์มท้องถิ่น นอร์มโรงเรียน และนอร์มเฉพาะกลุ่มดังนี้

1. นอร์มชาติ (National Norms) นอร์มชาติ หมายถึง นอร์มที่คำนวณมาจากกลุ่มตัวอย่างทั้งประเทศโดยจำแนกตามอายุ ชั้นเรียน หรือเพศ ซึ่งจะใช้กับการทดสอบทุกชนิด โดยเฉพาะอย่างยิ่งเหมาะกับการวัดความถนัดทั่วไป และการวัดความสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนในวิชาต่าง ๆ เช่น นอร์มความสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ศึกษาระดับชาติ ก็จะเป็นการเทียบคะแนนจากกลุ่มนักเรียนชั้นประถมศึกษาซึ่งสุ่มมาทั่วประเทศ

ส่วนมากแล้วนอร์มชาติจะใช้กลุ่มอ้างอิงเป็นนักเรียนในโรงเรียน ดังนั้นถ้าเป็นนักเรียนชั้นสูงขึ้น ซึ่งประชากรทั้งหมดไม่ได้อยู่ในโรงเรียน จึงทำให้กลุ่มอ้างอิงชาติไม่เป็นตัวแทนจริงของประชากร ประกอบด้วยนอร์มต่าง ๆ ดังนี้

1.1 นอร์มท้องถิ่น (Local Norms) นอร์มชาติไม่สามารถจะใช้เป็นเกณฑ์เทียบกับทุก ๆ สมรรถภาพที่ต้องการเนื่องจากปัญหาด้านกลุ่มอ้างอิง จึงใช้วิธีแก้ปัญหาคือใช้กลุ่มอ้างอิง จึงใช้วิธีแก้ปัญหาคือใช้กลุ่มอ้างอิงเฉพาะที่เล็กลง เรียกว่ากลุ่มท้องถิ่น ซึ่งทำให้เกิด นอร์มท้องถิ่นขึ้นมา นอร์มท้องถิ่นสามารถใช้เปรียบเทียบคะแนนของนักเรียนในชุมชนต่าง ๆ ได้ และจะให้ความหมายดีกว่าการใช้นอร์มชาติ

1.2 นอร์มโรงเรียนเฉลี่ย (School Mean Norms) นอร์มโรงเรียนเฉลี่ยเป็นนอร์มที่คำนวณมาจากค่าเฉลี่ยของชั้นเรียน หรือโรงเรียนซึ่งแตกต่างจากการคำนวณมาจากแต่ละบุคคล

1.3 นอร์มเฉพาะกลุ่ม (Special Group Norms) นอร์มเฉพาะกลุ่มก็มีลักษณะคล้ายกับ นอร์มท้องถิ่น คือ สร้างขึ้นมาเฉพาะกลุ่มหนึ่ง ๆ เพื่อใช้กับงานนั้นโดยเฉพาะ เช่น นอร์มกลุ่มนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนรัฐบาล หรือโรงเรียนราษฎร์

2. นอร์มคะแนนมาตรฐาน (Standard Score Norms) นอร์มคะแนนมาตรฐานก็คือ นอร์ม ชนิดต่าง ๆ ดังกล่าว แต่ว่าคะแนนเหล่านั้นจะคำนวณในรูปคะแนนมาตรฐานเพื่อให้หน่วยของการวัดมีค่าเท่ากันทั้งระบบ

คะแนนมาตรฐานเป็นคะแนนที่แปลงรูปมาจากคะแนนดิบ ซึ่งหมายถึงระยะห่างจากค่าเฉลี่ยของแต่ละบุคคลในรูปของค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของการแจกแจง คะแนนมาตรฐานจำแนกเป็น 2 ประเภทคือ คะแนนมาตรฐานเชิงเส้น และคะแนนมาตรฐานปกติ

2.1 คะแนนมาตรฐานเชิงเส้น (Linear Standard Scores) คะแนนมาตรฐานเชิงเส้นตรง หรือเรียกว่า “คะแนนมาตรฐาน” หรือ “คะแนนซี” (Z-score) การคำนวณหาค่า Z หาได้โดยการเอาผลต่างของคะแนนแต่ละบุคคลกับคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มหารด้วยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของกลุ่ม

$$\text{นอร์ม } Z = \frac{X - \bar{X}}{\text{S.D.}}$$

$$\text{คะแนนมาตรฐานที่ (T - score) } T = 10Z + 50$$

$$\text{คะแนนมาตรฐาน AGCT} = 20Z + 100$$

$$\text{คะแนนมาตรฐาน CEEB} = 100Z + 500$$

2.2 คะแนนมาตรฐานปกติ (Normalized Standard Score) เหตุผลอย่างหนึ่งในการแปลงคะแนนดิบมาเป็นคะแนนมาตรฐานก็เพื่อให้สามารถเปรียบเทียบคะแนนจากแบบทดสอบต่างชนิดกัน สำหรับคะแนนมาตรฐานเชิงเส้นจะเปรียบเทียบกันได้ก็ต่อเมื่อการแจกแจงคะแนนทั้งสองชุดเป็นแบบเดียวกัน

ค่าเบี่ยงเบน I.Q. (Deviation I.Q.'S) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 100 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานประมาณเท่ากับการแจกแจง I.Q. ของ Stanford – Binet คือประมาณเท่ากับ 15 หรือ 16 คะแนนประมาณค่าเบี่ยงเบน I.Q. มิใช่หามาจากวิธีการคำนวณ I.Q. ที่ว่า I.Q. เท่ากับอายุสมองหารด้วยอายุปฏิทินทั้งหมดคูณด้วย 100 ($I.Q. (MA/CA) \times 100$) แต่เป็นคะแนนมาตรฐานชนิดหนึ่งที่กำหนดค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของ I.Q. จึงนิยมเรียกชื่อเป็นค่าเบี่ยงเบน I.Q.

คะแนนมาตรฐาน (Standard Score) เป็นคะแนนที่อิงโค้งปกติ (Normal Curve) มีคุณลักษณะพิเศษคือ ช่วงคะแนนเท่ากันทำให้สามารถนำคะแนนหลาย ๆ ชุด ที่มีการกระจายต่างกันมาเปรียบเทียบหรือจัดกระทำโดยวิธีการทางคณิตศาสตร์ได้อย่างมีความหมายยิ่งขึ้น ซึ่งวิธีหาค่าคะแนนมาตรฐานมี 3 วิธี คือ

1. คะแนนซี (Z – score) คะแนนซี หรือ Z – score มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0 ความเบี่ยงเบนมาตรฐานเป็น Z – score มีค่าทั้งบวก และลบ และเป็นทศนิยม จึงเป็นการไม่สะดวกที่จะใช้คะแนนซีในการแปลความหมายคะแนน จึงมีการแปลงเป็นคะแนนที เพื่อให้ดูง่ายและสะดวกขึ้น

2. คะแนนทีเชิงเส้น (Line T – score) คะแนนทีเป็นคะแนนมาตรฐานที่แปลงมาจากคะแนนซี เพื่อแก้ปัญหาคะแนนมีค่าเป็นลบ และเป็นทศนิยม คะแนนทีมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 50 ความเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 10

3. คะแนนทีปกติ (Normalized T – score) เป็นคะแนนมาตรฐานชนิดหนึ่งที่แปลงมาจากคะแนนดิบ มีการแจกแจงความถี่ของคะแนน T มีค่าเฉลี่ยเป็น 50 ความเบี่ยงเบนมาตรฐานเป็น 10 วิธีแปลงคะแนนดิบให้เป็นคะแนน T ปกติ ทำได้โดยแปลงคะแนนดิบให้เป็นตำแหน่งเปอร์เซ็นต์ไทล์เสียก่อน แล้วจึงเทียบเปอร์เซ็นต์ไทล์ให้เป็นคะแนน T ปกติ โดยดูว่าเปอร์เซ็นต์ไทล์นั้นเท่ากันหรือใกล้เคียงที่สุดกับค่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ใดที่อ่านค่า T ปกตินั้นออกมาได้เลย

ภัทรา นิคมานนท์ (2532 : 183) ได้กล่าวถึงการแปลงคะแนนดิบเป็นคะแนนที่ปกติว่ามีความสะดวกกว่าการแปลงคะแนนที่แนวเส้นมาก เพราะไม่ต้องคำนวณหาค่าเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และคะแนนซีก่อน เราสามารถแปลงคะแนนได้ครั้งละจำนวนมาก ไม่เหมือนคะแนนที่แนวเส้นซึ่งต้องแปลงทีละจำนวน

อนันต์ ศรีโสภา (2525 : 224 – 225) ได้กล่าวถึงวิธีการเลือกกลุ่มนอร์ม (Norm Group) ไว้ดังนี้

กลุ่มของนักเรียนที่จะนำมาใช้เป็น Norm Group จะต้องมีความเหมาะสม ซึ่งความเหมาะสมในที่นี้ได้แก่

1. ความเป็นปัจจุบัน เนื่องจากการพัฒนาเนื้อหาวิชาในหลักสูตรการศึกษา เปลี่ยนแปลงไปรวดเร็วมาก นอร์มจึงจำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงให้สอดคล้องและทันสมัยอยู่เสมอ ดังนั้นการที่เราจะเลือกนอร์มใดนั้น จะต้องคำนึงถึงหลักสูตรและแบบวัดประกอบด้วย และนอกจากนี้ การเปลี่ยนแปลงทางสังคมก็มีส่วนทำให้ Norm Group เดิมนั้นขาดความเหมาะสมอีกด้วยเหมือนกัน ดังนั้น Norm Group ที่เหมาะสมนั้นจะต้องเลือกกลุ่มจากนักเรียนที่เป็นปัจจุบันอยู่เสมอ

2. ความเป็นตัวแทนที่ดี (Representativeness) สิ่งที่ทำให้คะแนนผลการทดสอบของนักเรียนคลาดเคลื่อนโดยทั่วไป มีอยู่ 2 ประการ คือ ความคลาดเคลื่อนทางการวัดผล (Error of Measurement) และความคลาดเคลื่อนในการสุ่มตัวอย่าง (Sampling Error) ความคลาดเคลื่อนทางการวัดผลนั้นได้แก่ ความคลาดเคลื่อนที่เกี่ยวกับแบบวัด วิธีทดสอบ และการตรวจให้คะแนน ส่วนความคลาดเคลื่อนในการสุ่มตัวอย่างนั้นได้แก่ เทคนิคของการสุ่มตัวอย่าง ขนาดของตัวอย่าง ซึ่งทำให้ตัวอย่างที่ได้ไม่เป็นตัวแทนที่ดีที่สุด ของประชากรทั้งหมด การให้ขนาดตัวอย่างที่ใหญ่ก็จะช่วยให้ได้ค่าสถิติต่าง ๆ ที่มีเสถียรภาพ หมายความว่า ถ้าเราสุ่มตัวอย่างที่ใหญ่ก็จะช่วยให้ได้ค่าสถิติต่าง ๆ เหมือนกับครั้งแรก หรือได้ค่าใกล้เคียงกัน

สิ่งที่สำคัญอีกประการหนึ่ง ก็คือ เทคนิคของการสุ่มตัวอย่าง ถ้าพียงขนาดของตัวอย่างเพียงอย่างเดียวยังไม่เป็นการเพียงพอ ถ้าการสุ่มตัวอย่างมีความผิดพลาด แม้ว่าจะเพิ่มขนาดของกลุ่มตัวอย่างให้มากขึ้นเท่าใดก็ตาม ก็ไม่เป็นการช่วยแก้ปัญหาได้ ดังนั้น เทคนิคการสุ่มตัวอย่างจะต้องมีความถูกต้องและเหมาะสม การสุ่มตัวอย่างนั้นมีหลายวิธี เช่น การสุ่มตัวอย่างแบบธรรมดา (Simple Random Sampling) การสุ่มตัวอย่างแบบมีระบบ

(Systematic Sampling) การสุ่มตัวอย่างง่ายแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Sampling) และการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratification Sampling) ฯลฯ อย่างไรก็ตาม การสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นเป็นเทคนิคการสุ่มตัวอย่างที่ดีวิธีหนึ่ง ซึ่งสามารถใช้ได้กับตัวแปรอิสระที่เกี่ยวข้องได้ทุกชนิด ตัวแปรอิสระที่เกี่ยวข้องอาจจะเปลี่ยนไปตามชนิดของการทดสอบและสิ่งอื่น ๆ เช่น อายุ เพศ สภาพทางเศรษฐกิจ เชื้อชาติ ขนาดของครอบครัว และสภาพทางภูมิศาสตร์ของนักเรียน

3. ความเกี่ยวข้อง (Relevance) ความเกี่ยวข้องของกลุ่มนักเรียนที่เลือกมาเป็น Norm Group นั้นขึ้นอยู่กับประชากรที่ต้องการจะนำแบบวัดนั้นไปใช้จริง ๆ เนื่องจากแบบวัดที่สร้างขึ้นนั้นบางครั้งก็สามารถนำไปใช้ในความมุ่งหมายที่แตกต่างกันไป ดังนั้นในแบบวัดบางฉบับจะเห็นว่า Norm Group มากกว่าหนึ่งกลุ่ม ซึ่ง Norm Group แต่ละกลุ่มก็ใช้สำหรับ Norms แต่ละความมุ่งหมายเหล่านั้น

การสร้างเกณฑ์ปกติจึงขึ้นอยู่กับเกณฑ์ 3 ประการ (ลิวน์ สายยศ และอังคณา สายยศ, 2539 : 314)

1. ความเป็นตัวแทนที่ดี การสุ่มตัวอย่างของประชากรที่นิยามทำได้หลายวิธี เช่น สุ่มแบบธรรมดา สุ่มแบบแบ่งชั้น สุ่มแบบเป็นระบบ หรือสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม เป็นต้น เลือกสุ่มตามความเหมาะสมโดยการพิจารณาประชากรเป็นตัวสำคัญ ถ้าประชากรมีลักษณะเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันไม่มีคุณสมบัติอะไรแตกต่างกันมาก ใช้วิธีสุ่มแบบธรรมดา (Simple Random Sampling) ดีที่สุด แต่ถ้าเป็นลักษณะมีอะไรแตกต่างกันมากเช่น ขนาดโรงเรียนต่างกัน ระดับความสามารถแตกต่างกัน ทำเลที่ตั้งแตกต่างกัน และมีผลต่อการเรียน ถ้าแบบนี้การสุ่มจะต้องใช้วิธีสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) จึงจะเหมาะสม ถ้าแต่ละหน่วยการสุ่ม เช่น โรงเรียน ห้องเรียน มีคุณลักษณะไม่แตกต่างกัน แต่แบ่งหน่วยการสุ่มไว้แล้ว การสุ่มแบบนี้ใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Random Sampling) จะดีที่สุด 3 วิธีนี้ใช้ในการสุ่มเพื่อสร้างเกณฑ์ปกติมากที่สุด

2. มีความเที่ยงตรง ในที่นี้หมายถึงการนำคะแนนดิบไปเทียบกับเกณฑ์ปกติที่ทำไว้แล้ว สามารถแปลความหมายได้ตรงกับความเป็นจริง

3. มีความทันสมัย เกณฑ์ปกตินั้นขึ้นอยู่กับความสามารถของประชากรกลุ่มนั้น การพัฒนาคนมีอยู่ตลอดเวลา ดังนั้นเกณฑ์ปกติที่เคยศึกษามานานแล้วหลายปี อาจมีความผิดพลาดจากความเป็นจริง โดยทั่วไปแล้วเกณฑ์ปกติควรเปลี่ยนทุก ๆ 5 ปี จึงจะทันสมัย

ผาณิต บิลมาศ (2526 : 258) ได้กล่าวว่า การหาเกณฑ์ปกติ (Norms) ของแบบวัดควรพิจารณา ดังนี้

1. ทำจากกลุ่มตัวอย่างมากพอ
2. เป็นการสุ่มจากตัวแทนประชากร
3. เกณฑ์ต้องใช้เฉพาะกลุ่มที่กำหนดเท่านั้น
4. หาเกณฑ์ของข้อย่อยแต่ละข้อก่อน จึงหาเกณฑ์ของแบบทดสอบทั้งฉบับ

สำหรับ เขาวดี วิบูลย์ศรี (2540 : 59) ได้แบ่งเกณฑ์ปกติ โดยใช้หลักในการแบ่งที่ต่างกันออกไป ดังนี้

1. แบ่งตามกลุ่มตัวอย่างประชากร และความเป็นตัวแทนของพื้นที่ทางภูมิศาสตร์ ซึ่งอาจแบ่งออกได้ดังนี้

- 1.1 เกณฑ์ปกติภายในชั้นเรียน
- 1.2 เกณฑ์ปกติภายนอก แบ่งย่อยต่อไปได้อีกเป็น
 - 1.2.1 เกณฑ์ปกติระดับท้องถิ่น (Local Norms)
 - 1.2.2 เกณฑ์ปกติระดับภาค (Regional Norms)
 - 1.2.3 เกณฑ์ปกติระดับประเทศ (National Norms)

2. แบ่งตามลักษณะการแปลงคะแนน โดยอาจแบ่งออกได้อีก 2 ลักษณะ คือ

- 2.1 คะแนนเกณฑ์ปกติในระบบเปอร์เซ็นต์ไทล์
- 2.2 คะแนนเกณฑ์ปกติในระบบคะแนนมาตรฐาน

3. แบ่งตามลักษณะกลุ่มการใช้เพื่อการเปรียบเทียบ เช่น

- 3.1 เกณฑ์ปกติจำแนกตามระดับอายุ
- 3.2 เกณฑ์ปกติจำแนกตามระดับชั้นเรียน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยต่างประเทศ

เซเวียคอฟ (Sheviakov, 1955 : 8 - 14) ได้ศึกษาถึงประเภทของวินัยที่ปลูกฝังให้ แก่เด็กว่าควรเป็นวินัยในตนเองมากกว่าที่จะเป็นวินัยที่อยู่บนรากฐานของการปฏิบัติตามคำสั่ง และให้ความเห็นต่อไปอีกว่าควรเป็นเรื่องของความเห็นใจ ซึ่งมีใช้การกระทำตามคำสั่งหรือ เพราะการลงโทษ นั่นคือ การปลูกฝังให้เกิดวินัยในตนเอง ซึ่งตั้งอยู่บนรากฐานแห่งความ ชื่นชอบในอุดมคติหรือการยึดมั่นในอุดมการณ์ที่ตนสร้างขึ้น และ ออซูเบล (Ausubel, 1965 : 189 - 190) ได้ให้ความเห็นสอดคล้องกับเซเวียคอฟ ว่าแบบของวินัยที่ได้ผลและมั่นคง ซึ่ง เราต้องการให้เกิดในตัวเด็ก คือ วินัยในตนเองที่มีรากฐานมาจากการควบคุมภายในตนและ ภายนอกตน การควบคุมภายในตน เช่นการอบรมเลี้ยงดูอย่างสม่ำเสมอแต่การบังคับและการ ลงโทษ ซึ่งเป็นการควบคุมภายนอกจะช่วยปลูกฝังวินัยในตนเองได้เพียงเล็กน้อย

จากการศึกษาของบาร์ค (Baruch, 1949 : 4 - 5) พบว่าวินัยในตนเองจะเกิดขึ้นกับ บุคคลที่มีความเชื่อมั่นในตนเองและยังพบว่า ผู้นำจะต้องมีระเบียบวินัย มีความรับผิดชอบ และมีความเชื่อมั่นในตนเอง วินัยทำให้บุคคลอยู่ร่วมกันได้ด้วยความสงบสุข

สมาคมการศึกษาเด็กแห่งอเมริกา (Child Study Association of America, 1952 : 132 - 135) ได้กล่าวไว้ว่า อุดมการณ์ของวินัย คือ เพื่อการระงับหรือควบคุมความ โกรธ ความรู้สึกด้อยค่า ความรู้สึกที่ตัวเองมีความผิดอยู่ตลอดเวลา และมีความกลัวต่าง ๆ เพราะความรู้สึกต่าง ๆ เหล่านี้เป็นสาเหตุทำให้บุคคลขาดความเชื่อมั่นในตนเอง การลดหรือ การขจัดความรู้สึกดังกล่าวให้หมดไป จึงเป็นทางหนึ่งที่ทำให้สามารถพัฒนาความเชื่อมั่นใน ตนเองขึ้นได้ การลงโทษเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดความกลัว และความวิตกกังวล ซึ่ง เป็นต้นเหตุของความเชื่อมั่นในตนเอง อันเป็นเหตุผลที่ทำให้บุคคลขาดวินัย ดังนั้น ถ้า ต้องการสร้างวินัยให้เกิดขึ้นในตัวบุคคล จะต้องสร้างความเชื่อมั่นให้เกิดขึ้นเสียก่อน แต่ ฟังระลึกไว้เสมอว่าต้องไม่ใช่วิธีลงโทษหรือวิธีรุนแรงอื่น ๆ เป็นอันขาด มิฉะนั้นการสร้าง ความเชื่อมั่นในตนเองและวินัยให้เกิดขึ้นในตัวบุคคลก็จะไม่ประสบความสำเร็จแต่อย่างใด

วิกกินส์ (Wiggins, 1971 : 289) ได้อ้างถึงการศึกษาของโก (Gough) ที่ได้ศึกษา เกี่ยวกับวินัยในตนเอง พบว่าผู้ที่มีวินัยในตนเองสูงจะมีความรับผิดชอบมาก มีความวิตก

กังวลน้อย มีความอดทน มีเหตุผลของตนเอง มีความยืดหยุ่นในความคิด และพฤติกรรมทางสังคม และยังพบว่า โดยทั่วไปจะมีสุขภาพดีกว่าผู้ที่ขาดวินัยในตนเองด้วย

งานวิจัยในประเทศ

ภัทรา นิคมานนท์ (2517 : 5, 49 - 52) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างเจตคติต่อการถือศีลห้า ความรู้สึกผิดชอบ วินัยในตนเอง ความเกรงใจ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพการศึกษาศึกษา ชั้นปีที่ 1 และปีที่ 2 แห่งวิทยาลัยครูบุรีรัมย์ จำนวน 336 คน แบบวัดวัดความรู้สึกผิดชอบที่ใช้เป็นแบบวัดที่ วรรณิ รักธรรมสร้างไว้เมื่อปี 2515

ผลการวิจัยพบว่า

1. ความรู้สึกผิดชอบมีความสัมพันธ์ทางบวกกับทัศนคติต่อการถือศีลห้าทั้งในกลุ่มนักศึกษาชายและนักศึกษาหญิง
2. ความรู้สึกผิดชอบสัมพันธ์กับวินัยในตนเอง และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสำหรับนักศึกษาชาย
3. ความรับผิดชอบมีความสัมพันธ์กับวินัยในตนเองและมีแนวโน้มจะสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความเกรงใจ สำหรับกลุ่มนักศึกษาหญิง

กรรณา กิจขยัน (2517 : 77 - 79) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความมีวินัยแห่งตน ความเชื่ออำนาจภายใน – ภายนอก และคุณธรรมแห่งพลเมืองดี กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 300 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย แบบวัดวัดคุณธรรมแห่งพลเมืองดี แบบสอบถามความเชื่ออำนาจภายใน – ภายนอก แบบสอบถามความมีวินัยแห่งตน ผลการศึกษาพบว่า คุณธรรมแห่งพลเมืองดี และความเชื่ออำนาจภายในตนเองมีความสัมพันธ์เป็นเส้นตรงในทางบวกกับความมีวินัยแห่งตน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

วิวัฒน์ อัสวาณิชย์ (2523 : 53 -56) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างวินัยในตนเองกับความซื่อสัตย์ของเด็กไทย กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มัธยมศึกษาปีที่ 2 และมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 856 คน กลุ่มตัวอย่างที่นำมาเป็นนักเรียนในเขตกรุงเทพมหานคร เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าประกอบด้วย แบบวัดความซื่อสัตย์ แบบวัดวินัยในตนเอง ผลการศึกษาพบว่า

1. วินัยในตนเองและความซื่อสัตย์มีความสัมพันธ์กันในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. เด็กที่มีระดับชั้นเรียนแตกต่างกันมีวินัยในตนเองไม่แตกต่างกัน แต่มีความซื่อสัตย์แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. เด็กเพศหญิงมีวินัยในตนเองและความซื่อสัตย์สูงกว่าเด็กเพศชาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
4. เด็กที่ผู้ปกครองมีอาชีพแตกต่างกันมีวินัยในตนเองแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่มีความซื่อสัตย์ไม่แตกต่างกัน
5. เด็กที่ผู้ปกครองมีระดับการศึกษาต่างกันมีวินัยในตนเองและความซื่อสัตย์ไม่แตกต่างกัน
6. เด็กที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง มีวินัยในตนเองและความซื่อสัตย์สูงกว่าเด็กที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
7. เด็กที่อยู่ในต่างจังหวัดมีวินัยในตนเองสูงกว่าเด็กที่อยู่ในกรุงเทพฯ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่มีความซื่อสัตย์ไม่แตกต่างกัน

วิวาห์วัน มูลสถาน (2523 : 61 - 63) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูและความมีวินัยในตนเอง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2521 เขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 443 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย และแบบสอบถามความมีวินัยในตนเอง ผลการศึกษาพบว่า

1. วินัยในตนเองมีความสัมพันธ์กับจำนวนพี่น้อง ลำดับการเกิด สถานภาพสมรสของพ่อแม่ ระดับการศึกษาของพ่อแม่ และอาชีพของพ่อแม่ อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ
2. วินัยในตนเองมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
3. วินัยในตนเองมีความสัมพันธ์ทางลบกับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดและการเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
4. การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกดดันและแบบปล่อยปละละเลยส่งผลต่อการพยากรณ์ความมีวินัยในตนเองในทางลบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สหัชศชัย โลจาสะ (2541 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาถึงสาเหตุการกระทำคามผิดทางวินัยของข้าราชการตำรวจสังกัดกองบัญชาการตำรวจนครบาล : ศึกษาเฉพาะกรณีข้าราชการตำรวจที่กระทำคามผิดระหว่างปีพุทธศักราช 2538 – 2540 ซึ่งการวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงสาเหตุสำคัญที่ทำให้ข้าราชการตำรวจสังกัดกองบัญชาการตำรวจนครบาลกระทำคามผิดวินัย เพื่อนำผลของการศึกษาที่ได้ไปใช้เป็นแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการกระทำผิดวินัยของข้าราชการตำรวจสังกัดกองบัญชาการตำรวจนครบาลให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ข้อมูลในการวิจัยเก็บรวบรวมโดยใช้แบบสอบถามจำนวน 200 ชุด และสัมภาษณ์แบบเจาะลึกข้าราชการตำรวจที่กระทำผิดวินัยจำนวน 10 ราย สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือร้อยละ, การแจกแจงความถี่, ค่าเฉลี่ยเลขคณิต, ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าไคสแควร์ ซึ่งทดสอบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

ผลการศึกษาพบว่า สาเหตุการกระทำคามผิดทางวินัยของข้าราชการตำรวจเกิดจากสถานภาพทางเศรษฐกิจ, สวัสดิการที่ได้รับจากทางราชการ, ลักษณะงาน, ระเบียบกฎเกณฑ์ข้อบังคับของหน่วยงาน, ความยุติธรรมของผู้บังคับบัญชา และผลประโยชน์จากกลุ่มอิทธิพล

ยุทธภูมิ ปั่นลายนาค (2541 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการกระทำผิดทางวินัยของข้าราชการตำรวจ : ศึกษากรณีกองบังคับการปราบปราม วัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลทำให้ข้าราชการตำรวจมีการกระทำผิดทางวินัย, เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปของข้าราชการตำรวจที่มีการกระทำผิดทางวินัย, เพื่อศึกษาแนวทางหรือมาตรการในการแก้ไขการกระทำผิดทางวินัยของข้าราชการตำรวจ โดยศึกษาเฉพาะข้าราชการตำรวจที่สังกัดกองบังคับการกองปราบปราม การวิจัยครั้งนี้ได้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งมีสมมติฐานดังนี้

1. ข้าราชการตำรวจที่มีระดับตำแหน่งต่ำ จะกระทำผิดทางวินัยมากกว่าข้าราชการตำรวจที่มีระดับตำแหน่งสูง
2. ข้าราชการตำรวจที่มีระยะเวลาในการปฏิบัติราชการมากจะกระทำผิดทางวินัยมากกว่าข้าราชการตำรวจที่มีระยะเวลาในการปฏิบัติราชการน้อย
3. ข้าราชการตำรวจที่มีรายได้ต่ำ จะกระทำผิดทางวินัยมากกว่าข้าราชการตำรวจที่มีรายได้สูง

4. ข้าราชการตำรวจที่มีอายุมาก จะกระทำผิดทางวินัยมากกว่าข้าราชการตำรวจที่มีอายุน้อย

5. ข้าราชการตำรวจที่มีระดับการศึกษาต่ำ จะกระทำผิดทางวินัยมากกว่าข้าราชการตำรวจที่มีระดับการศึกษาสูง

6. ข้าราชการตำรวจที่เคยกระทำผิดมาก่อน จะกระทำผิดทางวินัยมากกว่าข้าราชการตำรวจที่ไม่เคยกระทำผิด

7. ข้าราชการตำรวจที่ยึดถือทางวัตถุเป็นหลัก จะกระทำผิดทางวินัยมากกว่าข้าราชการตำรวจที่ไม่ยึดถือทางวัตถุ

8. ข้าราชการตำรวจที่มีอำนาจมาก จะกระทำผิดทางวินัยมากกว่าข้าราชการตำรวจที่มีอำนาจน้อย

ผลการวิจัยพบว่าเป็นไปตามสมมติฐานทุกข้อ ยกเว้นข้อ 2 และข้อ 4

จากเอกสารและผลงานวิจัยต่างๆ ดังที่กล่าวมาแล้วจะเห็นว่า ความมีวินัยในตนเองเป็นคุณธรรมที่สำคัญสำหรับการดำเนินชีวิต ถ้าหากมีการสร้างแบบวัดความมีวินัยในตนเอง ให้มีคุณภาพและนำไปใช้แล้ว ก็จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อผู้ที่เกี่ยวข้อง รวมไปถึงยังส่งผลต่อประเทศชาติต่อไป